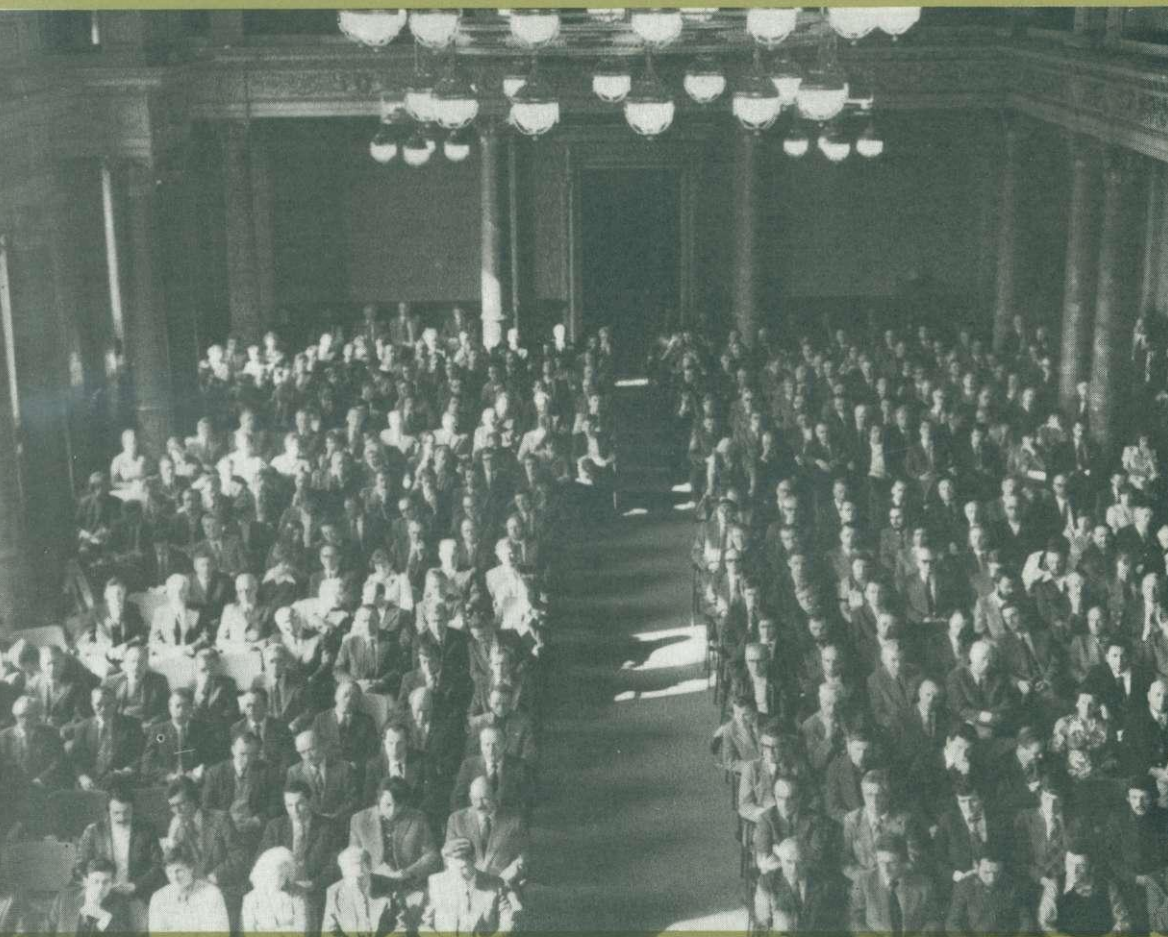

41.965

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 113. ÉVFOLYAMA

1978. ÁPRILIS • XXVII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

TARTALOM

Erdészeti és faipari tudományos ülés	145
<i>Dr. Soós Gábor:</i> Az ágazat feladatai és kutatási igénye az 1978—80. években	146
<i>Dr. Sali Emil:</i> A korszerű erdőgazdálkodásnak az erdőrendezéssel szemben támasztott követelményei, valamint ezek hatása a fejlesztésre és a kutatásra	156
<i>Vida László:</i> A kutatás szerepe a Délalföldi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság munkájában	163
<i>Dr. Káldy József:</i> Kutatási terv és kutatásirányítás az Erdészeti és Faipari Egyetemen	170
<i>Keresztési Béla:</i> Kutatásirányítás az ERTI-ben	173
<i>Strobl Kálmán:</i> Kutatási terv és kutatásirányítás a Faipari Kutató Intézetben	177
<i>Dr. Nagy Emil:</i> A vadbiológiai kutatás programja	178
<i>Doklea István:</i> Erdőrendezési kutatás és fejlesztés az ÁEMI-ben	180
<i>Dr. Tóth Sándor:</i> Tíz év vadgazdálkodása és a vadászati tervlati tervezése	183

A címlapon: A tudományos ülés hallgatósága

A hátlapon: Plenáris ülés az MTA dísztermében (Fotó ERTI, Michalovszky I. felvételei)

СОДЕРЖАНИЕ

Научная сессия по лесному хозяйству и деревообрабатывающей промышленности	145
<i>Д-р Шош Г.:</i> Задачи и потребности в исследовании по отрасли	146
<i>Д-р Шали Э.:</i> Требования современного лесного хозяйства к лесоустройству и их влияние на исследование	156
<i>Вуда Л.:</i> Роль исследований в работе Южно-альфельского лесхоза	163
<i>Д-р Кальди Й.:</i> План исследований и руководство исследованиями в Университете лесного хозяйства и деревообрабатывающей промышленности	170
<i>Д-р Керестеши Б.:</i> Направление научных исследований в Научноисследовательском институте лесного хозяйства	173
<i>Стробл К.:</i> План и направление научных исследований в Исследовательском институте деревообрабатывающей промышленности	177
<i>Д-р Надь Е.:</i> Программа научных исследований в области биологии зверей	178
<i>Доклеа И.:</i> Научные исследования и развитие в лесной таксации в Техническом Ведомстве по лесной таксации	180
<i>Д-р Том Ш.:</i> Ведение охотничьего хозяйства в последние десять лет и разработка перспективных планов охоты	183

CONTENTS

Session of Research of Forestry and Wood Industry	145
<i>Dr. G. Soós:</i> Problems in Forestry; the needs for scientific findings	146
<i>Dr. E. Sali:</i> Forestry demand on the Forest Management and effects on the Forest Science	156
<i>L. Vida:</i> Effects of the Research on work of the Délalföldi Erdőgazdaság	163
<i>Dr. J. Káldy:</i> Research projects and guiding the experimental works at the Erdészeti és Faipari Egyetem	170
<i>Dr. Keresztési:</i> Management of research work in Forest Research Institute	173
<i>K. Strobl:</i> Plan and management of research work in Research Institute for Wood Industry	177
<i>Dr. E. Nagy:</i> Program for game-biological research work	179
<i>I. Doklea:</i> Research and development of forest management in the Technical Office for Forest Management	180
<i>Dr. S. Tóth:</i> Wildlife Management of a decade; long-term planning of Hunting	183

AZ ERDŐ

az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa. Szerkeszti: Keresztési Béla akadémikus. A szerkesztőség címe: Budapest, II., Frankel Leó u. 44. Levélcím: 1277 Budapest, Pf.: 17. Kiadja a Lapkiadó Vállalat, Budapest, VII., Lenin krt. 9—11. Levélcím: 1996, Budapest, Pf.: 223. Felelős kiadó: Siklósi Norbert. Kapják a Országos Erdészeti Egyesület tagjai; előfizethető még a posta Központi Hírlapiroda (1900 Budapest, József nádor tér 1.) és a lapterjesztéssel foglalkozó, egyes postahivatalok útján. Előfizetési díj egy évre 60.— Ft, egyes szám ára: 5.— Ft. Külföldön terjeszti a „Kultúra” Könyv és Hírlap Kúkereskedelmi Vállalat (H—1389 Budapest, Pf.: 149.), az évi előfizetés ára: 70.

Révai Nyomda Egri Gyáregysége, Eger. Felelős vezető: Vilček János. 78 1176

Index: HU ISSN 0014—0031

Erdészeti és faipari tudományos ülés

Budapest, 1978. március 8—9,

A hatékonyság növelése nem csak a termelés gyakorlatának a követelménye, de vonatkozik jelentős mértékben a kutatómunkára is. Ennek eleget tenni csak úgy lehet, ha mindkét fél egyaránt tájékozott. Széleskörűen ismerni kell a kutatómunkának nem csak az eredményeit, de irányait is, amerre halad, hogy szükség szerinti pályamódosításokra nyíljenek alkalom. Ugyanígy mélyrehatóan kell megismerni a termelésnek megoldásra váró kérdéseit. Erre kívánt lehetőséget teremteni a MÉM Kutatási és Szakoktatási Főosztálya, valamint Erdészeti és Faipari Főosztálya, a Fagazdasági Vállalatok Országos Központja és az MTA Agrártudományok Osztálya Erdészeti Bizottsága, amikor valamennyi erdészeti kutatóhely képviselőinek közreműködésével rendezte meg idén a tudományos ülést.

Az együttes rendezés már korábbi években született megegyezés alapján, de ilyen méretben most először történt. A rangos megnyilatkozási lehetőséget kutatóink örömmel ragadták meg és száznál több előadás gyűlt egybe. Ilyen hatalmas anyagot csak a legnagyobb időtakarékosággal lehet közreadni, ezért a rendezőség 10—10 percben szabta meg az egyesek részéről igénybe vehető időt. Ez rendkívül nehéz — vagy inkább szokatlan — feladat elé állította az előadókat, de végül is bebizonyosodott, hogy a tárgyra való szigorú összpontosítás már önmagában is minősítheti az elért eredményt.

Az Akadémia dísztermét zsúfolásig megtöltő hallgatóság előtt DR. SZALÓCZY BÁLINT, a Kutatási és Szakoktatási Főosztály vezetője nyitotta meg az ülést. Emlékeztetett arra, hogy az erdészeti kutatóintézetek körében már évek óta gyakorlattá vált a kutatási eredmények megvitatása a minisztériumi szakvezetés és a gyakorlat képviselőivel. Ez eleinte szűkebb, majd tágabb körben zajlott, idén a kör még inkább bővült az immár hagyományos erdészeti és faipari tudományos ülést a szakma teljes nyilvánosságá előtti, plenáris vitafórummá nyilvánította. Az ülésen szerepet kapott az ágazat minden kutató és fejlesztő helye, kutatási eredményeket hasznosító szerve. A szerep nem csak lehetőséget, de kötelezettséget is jelentett, aminek valamennyi előadó igyekezett eleget is tenni. Hasonló súlyú kötelezettség terhelte azonban — a megnyitó szavai szerint — a hallgatóságot képező szakközönséget is.

Az ülés két napon át folyt. Az elsőnek délelőttjén tartott plenáris megnyitó ülést szimultán hat szakülés követte, majd a második nap délutánját a rendezőség a kutatási eredmények feletti plenáris vitára tette szabaddá. A megnyitó ülésnek a szakmánkat közelebbről érintő, főbb előadásait a következőkben adjuk közre, a többi hasonlóra és a vita ismertetésére majd a további lapszámokban kerítünk sort.

AZ ÁGAZAT FELADATAI ÉS KUTATÁSI IGÉNYE AZ 1978—80. ÉVEKBEN

Népgazdaságunk az 1970-es években új fejlődési szakaszhoz érkezett. Ezt a szakaszt alapjaiban intenzív fejlődés jellemzi. A technikai színvonal emelkedik, a műszaki haladás meggyorsul a műszaki-tudományos eredmények gyakorlati alkalmazása révén. A termelékenység növelése és a hatékonyság javítása válik egyre inkább a termelés növelésének fő útjává.

Vonatkozik ez az erdőgazdaságra és a faiparra is. Ágazatunkban is fokozatosan csökkennek a gazdasági növekedés külső tartalékai. A fejlődés ütemét egyre nagyobb mértékben a hatékonyság növelése, a tudományos eredmények egyre szélesebb körű és gyorsított elterjesztése határozza meg. Az erdőgazdálkodási, a fűrész- és lemezipari tevékenység eddigi évi átlagos növekedési üteme megközelelti ugyan a tervezettet, de az erőforrások korlátozott volta következtében csak lassan javul.

Az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar feladatai különösen azért jelentősek, mert

— megnőtt az erdők területe és ma az ország területének 18%-án erdőgazdálkodás folyik,

— az új erdők jelentős részén gyorsannövő, nagy ipari értékű fafajokat nevelnek,

— a kitermelhető fatömeg több mint kétszeresére nő és az V. ötéves tervidőszakban elérheti a 7,8 millió m³/év szintet,

— az elsődleges faipar szerkezete korszerűbb lett, új iparágak alakultak, megnőtt a termékkibocsátás, egyre alkalmasabbá válik a hulladékok feldolgozására is,

— a hazai szükségletek javuló kielégítése mellett megnőtt a fa- és fatermékek exportja,

— fokozódott az erdők — népgazdasági értékarányoknál nagyobb — társadalmi jelentősége.

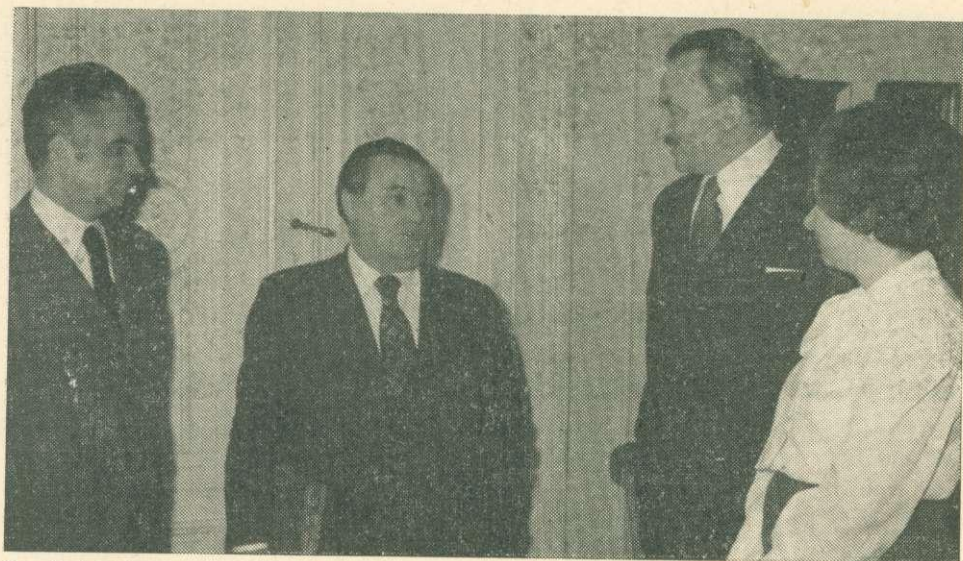
Az eredmények jelentős része tulajdonítható az új műszaki és tudományos eredmények alkalmazásának. Az erdőgazdaság és az elsődleges faipar területén ezek még nem vezettek ugyan a termelés szervezésében és az irányításban olyan új formákra, mint a mezőgazdaságban, de az erdőgazdaságban is megjelentek az együttműködés különböző formái iránti igények. A termelési rendszerek, a termelés vertikális szervezése, a műszaki fejlesztés és a tudományos kutatás iránt újabb igényeket fogalmaztak meg, ugyanakkor az eredmények általánosabb és gyorsabb elterjesztését teszik lehetővé.

A termelés fejlesztésével kapcsolatban főbb célkitűzések — összhangban az általános gazdaságpolitikai célokkal és a termelésfejlesztés minden területét érintően —

— a hatékonyság erőteljes növelése, ezen belül továbbra is elsősorban a rendelkezésre álló kapacitás kihasználása, a termelés összetételének és a fa-állomány szerkezetének javítása,

— az ágazatcentrikus, többszektorúságú szemlélet fokozott érvényesítése a korábban jórészt egy szektorú, állami erdőgazdaság-centrikus szemlélet helyett.

A közgazdasági szabályozók és a beruházási lehetőségek e célokat az eddigiekénél jobban alátámasztják. E mellett azonban — az általános követelményekkel

Dr. Dobi Ferenc MEDOSZ főtítkár és dr. Soós Gábor MÉM államtitkár, dr. Káldy József tanszékvezető egyetemi tanár, rektorhelyettes és Wagner Gyuláné EFEDOSZ főtítkár

összhangban — az eddiginél változatlanul nagyobb szerepe lesz a vállalati kezdeményezésnek, a munkaszervezés és a munkafegyelem javításának az erdőgazdaság, a faipar és a fakereskedelem területén egyaránt, mindenekelőtt az észszerű termelési lehetőségeknek a tervben előirányozottnál nagyobb mértékű gazdaságos kihasználása érdekében.

Az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar további fejlődése érdekében többek között

- tovább kell *növelni az élőfakészletet*, mindenekelőtt javítani kell az erdők faállományának összetételét, szervezettebben kell az erdőt védenünk és nevelnünk,
- segíteni kell a jobb fakitermelést, fafeldolgozást és a szükségletek hatékonyabb kielégítését eredményező *integrációt*, amely a modern műszaki bázison gazdálkodó szervek kölcsönös érdekeltségén alapul,
- sokkal hatékonyabban és valamennyi felhasználó vonatkozásában sokkal *takarékosabban kell bánni* a kitermelt, forgalomba hozott fával, a fatermékekkel,
- gyorsítani kell a fa hatékony felhasználása alapfeltételének, a *fafeldolgozás korszerű ipari rendszerének* fejlődését és tevékenységét,
- dolgozóinkat alkalmasabbá kell tenni a feladatok megoldására, tevékenységük jobb szervezése, képzettségük javítása érdekében *a szakoktatás, továbbképzés, szakosítás és a kutatás* fejlesztésével.

Erdőművelés, erdészeti szolgáltatás

Az erdőművelés terén az V. ötéves terv egész időszakára legfontosabb feladat a vágásfelújítások rendszeres végrehajtása és — különösen a termelőszövetkezeti erdőkben — a felhalmozódott *felújítási hátralékok felszámolása*. A racionalizálás terén a ráfordítások csökkentésére is törekedni kell a hatékonyság hosszabb távú javulása mellett.

Dr. Sali Emil MÉM főosztályvezető és Keresztesi Béla akadémikus, az ERTI főigazgatója

Dr. Tóth Sándor MÉM főosztályvezető és Gösy Sándor MSZMP KB politikai munkatárs

El kell érni a szaporítóanyag-szükséglet pontosabb becslését, az igények kiegyensúlyozottabb kiegyenlítését. Gyorsítani kell a nagyüzemi csemetekertek alkalmassá tételét műszaki színvonal, a szaporító alapanyag ellátottság és szak-képzettség terén. Hatékony állami ellenőrzéssel ugyanakkor átmenetileg hasznosítani célszerű a szükségletekhez igazított helyi kapacitást, elsősorban a termelőszövetkezetek területén.

Az erdőgazdálkodás hatékonyságának növelését szolgálja az V. ötéves terv ideje alatt mintegy 48–50 ezer hektár *erdő szerkezetének átalakítása*, valamint a talaj termőképességének jobban megfelelő, differenciáltabb és racionálisabb erdőművelési módszerek alkalmazása.

Mindenütt, ahol a termőhely kedvezőtlen tulajdonságai miatt az eddig alkalmazott módszerek költségei nem térülnek meg, ahol rendelkezésre áll a technikai és feldolgozóipari háttér, ahol a szerkezetátalakítás a külkereskedelmi tevékenységgel is összhangban van, ki kell alakítani a kisebb élőmunka- és eszközráfordítással járó *extenzívebb fatermesztés* eljárásait. Növelni ott kell az erdőművelés intenzitását, ahol a termőhelyek jó vagy jó-közepes minőségűek és nagy mennyiségű, nagy értékű, jó minőségű fa termeszthető.

Törekedni kell arra, hogy az erdők a gazdasági célok érintetlenül hagyása mellett jobban megfeleljenek védelmi, üdülési és egyéb szolgáltató rendeltetésüknek.

Fahasználat

A fakitermelés terén fokozni kell az *üzemtervi lehetőségek kihasználását*, javítani kell a termelés szerkezetét és *csökkenteni kell a hulladékot*. A fakitermelési lehetőségek teljes kihasználását az V. tervidőszak alatt nem teszik lehetővé a népgazdaság erőforrásai és a gazdasági egyensúly javítására irányuló követelmények. A beruházási lehetőségek az üzemtervek szerint lehetséges 7,8 millió m³-rel szemben csak 7,4 millió bto m³ kitermeléséhez elegendő műszaki feltétel kialakítását teszik lehetővé.

A tervidőszak végére válnak teljessé a jugoszláv–magyar *cellulózipari együttműködésből adódó feladatok*. A termelési hátralékok és a telepített cellulóz nyárasok belépő fatömege miatt a termelőszövetkezeti erdők fakitermelésének 27%, az állami gazdaságokban az 1975. évinek kétszeresére nő a feladat. A megoldások jelentős erőfeszítéseket kívánnak. Az állami erdőgazdaságok mellett a me-

Dr. Lócsey Mihály OMFB főosztály-
vezető és dr. Szalóczy Bálint MÉM fő-
osztályvezető

Doklea István az ÁEMI igazgatója és
dr. Schmidt Ernő NYFK vezérigazgató,
országgyűlési képviselő

zőgazdasági nagyüzemek erdőgazdaságától is gyors ütemű fejlesztést, az új technika hatékony alkalmazása érdekében az együttműködő üzemnagyságok nagyarányú növelését is kezdeményező, kölcsönös érdekeltségen alapuló társulásokot kell szervezni.

Az erdőgazdaság műszaki fejlesztése

Három évtizedes lemaradást kell behozni és ennek során:

- törekedni kell *folymatgépesítésre*, hatékonyabb géprendszerek alkalmazására és a gépállomány típusainak egységesítésére,
- a műveletek között a legnagyobb fizikai igénybevételt jelentők gépesítését kell előre sorolni,
- a faanyag mozgatásban rá kell térni a jó hatásfokkal dolgozó különleges gépek alkalmazására,
- nagyobb gondot kell fordítani a szaporítóanyag-termelés, az erdősítés, az erdőnevelés komplex gépesítésére.

A szaporítóanyag-termelésben gyorsítani kell a *nagyüzemű csemetekertek* kialakítását. Ezeket a korszerű szaporítóanyag-termelő technikához szükséges gépekkel, berendezésekkel, valamint szociális létesítményekkel, szükség esetén hűtő-tárolókkal kell ellátni.

Az erdősítés terén nagyobb teret kell adni a vágásterületeknek a tuskózás és általában a *teljes talaj-előkészítés mellőzésével* történő erdősítésre alkalmas géprendszereknek.

A fakitermelés fejlesztésében különösen nagy jelentőségű az egyes műveletek gépesítési színvonalának összehangolása, és a *folymatgépesítés* megerősítése (döntés, gallyazás, darabolás, közelítés és szállítás, kérgezés és aprítéktermelés).

A *kérgezés gépesítése* az erdőgazdaság műszaki fejlesztésének egyik legsúlyosabb problémája, mivel jelenleg az erdőgazdaság legmunkaigényesebb művelete. egyben munkaerő-tartaléka, ugyanakkor a kérgezendő fa mennyisége ugrásszerűen meg fog nőni a legközelebbi években.

Az *aprítéktermelés* a hulladékszegény fafeldolgozási technológia legfőbb eszköze.

A feladatok volumene és a fejlesztés jellege az állami erdőgazdaságok esetében is nagyobb üzemi méreteket, nagy körzetre kiterjedő területi integrációt követel.

A technikai lemaradásnak hosszú időn keresztül volt oka a források hiánya. Az V. ötéves tervben rendezték a faárakat, az erdőgazdálkodás gépbeszerzésének 40—70%-os állami támogatását. A vállalatok a korábinál nagyobb fejlesztési forrásokkal rendelkeznek. Az erdőgazdaságoktól és kisebb mértékben a piactól, a forrásoktól függ a műszaki fejlesztés ütemének erőteljesebbé tétele. Kétség-telenül zavarják a gépberuházókat az árualap hiányosságai. Állandó feladat a *karbantartó és javítóhálózat* fejlesztése.

A faanyagszükséglet alakulása

A népgazdaság összes fa és faalapanyagú termékfelhasználása az elmúlt 20 év alatt átlagosan 2%-kal, ezen belül az ipari fa és az iparifatermékek felhasználása 4%-kal növekedett. A fa mindinkább ipari nyersanyaggá válik. A folyó ötéves tervünk a fafogyasztásnak az előző időszakhoz képest számított lassú ütemű növekedését irányozta elő és számol a felhasználási szerkezet továbbra is számottevő változásával. Az igények a magasabb készültség és a jobb minőségű termékek irányába tolnak el:

- a bútorigar az összes fűrészáru-szükséglet 20—25%-át, a forgácslap-igény 8—9%-át méretreszabott, félkész vagy kész alkatrész formájában igényli;
- a felületkezelt farostlemezek és forgácslapok iránti igény az 1975. évinek két-háromszorosára nő;
- anyagtakarékossági okokból a bútorigar automatizálásával összhangban növekednek az igények a fűrészáru és alkatrész nedvességtartalmát, a forgácslapok méretingadozását illetően.

A *fenyőfélések* iránti igény kielégítésében mind a fűrészáru, mind a gömbfa vonatkozásában is feszültség várható. A gazdasági egyensúly érdekében továbbra is feladat a fenyőfélék lombos fűrészáruval, lemez- és lapfélésekkel való helyettesítése és nagyfokú takarékoság a fenyővel is. A fatarakékoságnak és helyettesítésnek elsősorban a fenyőfa felhasználás csökkentésére kell irányulnia.

A *lombos* fatermékek felhasználásában továbbra is dinamikus növekedéssel, a magasabb készültségű termékek arányának növekedésével számolunk. A növekedő igények kielégítését a termelés bővítése és a fűrészipari rekonstrukció általában lehetővé teszik. A népgazdaság összes bükk fűrészáru szükséglete 1980-ig mintegy 10%-kal nő, ezért 1980-ban számottevő hiány várható. A várható ellátási problémák megelőzése érdekében erőfeszítéseket kell tenni a bútorigari fűrészáru-felhasználás fajokösszetételének termelési lehetőségeinkkel történő összehangolására és fel kell készülnünk a bükk helyettesítésére alkalmas akác és nyár fűrészáruban növekvő kereslet kielégítésére. Az építőipar lombos fa felhasználásának legnagyobb hányada a padlóburkoló anyag. E téren a tervidőszak végére a kezdetinél némileg alacsonyabb szintre történő növelésével számolunk az újonnan létrehozott termelő kapacitásokkal összhangban álló szerkezetváltozásokkal. A panelparketta-felhasználás növelése az időszak súlyos feladata a piacépítés, a termelés terén egyaránt.

A *lemez- és lapfélések* iránti szükséglet a tervidőszak folyamán a legdinamikusabban fejlődik. Az igények a tervben biztosított ellátási forrásokat meghaladják, ellátási feszültségekkel kell számolni. Az ellátási helyzetet javítja a Mohácsi Farostlemezgyár sikeres fejlesztése és várhatóan a vásárosnaményi új forgácslapgyár termelése. A lemez- és lapfélések legnagyobb felhasználója továbbra is a bútorigar, amelynek nem csak farost és forgácslapban, de az ülőbútorgyártással kapcsolatos igényét is ki kell elégítenünk. Az építőipar forgácslap-felhasználásának várhatóan lendületet ad majd a sikeresen megindult cementkötésű forgácslapgyártás.

A *papírfa*-szükséglet a tervidőszak folyamán csak mintegy 16⁰/₀-kal nő. Az igény összetétele alapvetően megváltozik azonban azzal, hogy több mint kétszeresére nő a lágy és kemény lombos faanyagok, ugyanakkor az 1975. évinek mintegy harmadára csökken az import lucfenyő papírfa felhasználás. A papírfa termelés terén nagy feladat a jugoszláv—magyar cellulózipari együttműködésből adódó kötelezettségek teljesítése.

A fafeldolgozás

A *fűrészipar* rekonstrukciója, az ipar korszerűsítése gyors ütemben folyik az állami szektorban. A mezőgazdasági üzemek fűrészüzemeik kapacitásának bővítését elegendő saját anyag híján felvásárlással, import anyag bérfűrészeléssel igyekeznek biztosítani. Ésszerű fejlesztés a fűrészipart illetően csak területi alapon jöhet létre. Ez szorosan összefügg a gazdálkodó szervezetek erdőgazdálkodási tevékenységének integrációjával.

Az elsődleges faipar jövőbeli fejlesztését, feleslegben rendelkezésre álló faanyag forrásaink és a nagy tömegű hulladék hasznosítását indokolt elsősorban a *forgács*-, illetve *farostlemezzgyártás* fejlesztésére alapoznunk.

A *forgácslapgyártás* az elsődleges faipar legmodernebb ágazata. Termelőkapacitása 1980-ban eléri a 280 ezer m³-t, számottevően javul az ipar gyártmány-szerkezete is.

A *farostlemezzgyártás* teljesítményünket kedvezően befolyásolja a mohácsi rekonstrukció befejezése. Feladat a gyártmány-szerkezet javítása és a méretreszábas fejlesztése.

A fejlesztési célok megvalósítása beruházási hitelek fokozottabb igénybevételét, valamint a népgazdasági terv egyéb speciális célkitűzéseivel kapcsolódva, a vállalati beruházások állami támogatás terén rendelkezésre álló egyéb lehetőségek kihasználását teszik szükségessé.

A *fakémiai ipar* a falepárláson kívül az V. ötéves terv időszaka folyamán létesülő első fát feldolgozó furfurool gyár képviseli. Az alapanyagot az erdőgazdaságoknak kell szállítani.

A termelési és fejlesztési feladatok megoldása érdekében a *szociális ellátást* is fejlesztésünk kell. Nagyobb gondot kell fordítani a munkásvédelemre és a balesetek megelőzésére. Gyorsítani kell a nem telepített munkahelyeken a szociális és munkavédelmi előírások érvényesítését. Továbbra is feladatunk az üzemegészségügy fejlesztése. Javítanunk kell a dolgozók munka- és védőruhával való ellátását, e ruhák alkalmasságát és tartósságát.

*

Az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar előtt álló feladatok teljesítése, a népgazdaság által támasztott egyre nagyobb igények kielégítése ma már *elképzelhetetlen a tudományos kutatás és fejlesztés, a kutatási eredmények egyre hatékonyabb hasznosítása nélkül*. A kutatások fontosságát kiemelte az V. ötéves Tervtörvény is. A Tervtörvény szerint „a tudományos és műszaki haladás követelményeinek megfelelően fokozni kell a tudományos munka eredményességét, s hatékonyabbá kell tenni a tudományos kutatás és a fejlesztés eredményeinek gyakorlati alkalmazását”.

Az ötödik ötéves tervidőszak erdőgazdasági és elsődleges faipari kutatásait a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium ennek megfelelően készítette elő. Az ágazat igényeivel összhangban levő középtávú kutatási tervek kialakítását elősegítette az a körülmény, hogy a tervezés beindulása előtt a MÉM Tudomá-

nyos Tanácsa részletesen áttekintette a fagazdasági kutatás fejlesztési kérdéseit, s a kutatási eredmények realizálásának problémáit. Foglalkoztak a kutatási tervekkel számos egyéb fórumon is.

Jelenleg az erdőgazdálkodás, az elsődleges faipar és a vadgazdálkodás kutatása a következő középtávú tervek keretében történik:

— Tárcaszintű program foglalkozik a *fatermesztés és -feldolgozás fejlesztésével*. A programon belül a fatermesztés és fakitermelés fejlesztésének az Erdészeti Tudományos Intézet, míg a faanyagok mechanikai és kémiai feldolgozásának fejlesztése a részprogramnak a Faipari Kutató Intézet a gazdája. A tárcaszintű program célul tűzi ki az élőkészlet bővített újratermelését; kedvezőbb fafajösszetétel kialakítását; a fa minőségének javítását; a racionális földhasználat problémájának segítését; az iparszerű fatermelési rendszerek bevezetési feltételeinek megteremtését; a fahasználat műszaki színvonalának és szervezethezességének emelését; a munka- és üzemszervezés fejlesztését; az erdők környezetvédelmi, szociális és üdülési funkcióinak maximális kibontakoztatását.

— Tárcaszintű program intézkedik a *vadgazdálkodás fejlesztésének kutatásáról*, ennek programvezetője a Gödöllői Agrártudományi Egyetem. A kutatás érinti az apró- és nagyvadgazdálkodás, a vadegészségügy módszereinek, rendszereinek fejlesztését, s a vadgazdálkodás ökológiai és ökonómiai problémáit, valamint a vadkárelhárítást.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem gondozásában kutatják „Az erdőzet, a faipar és a vadgazdálkodás alapkérdéseinek kutatása” c. kutatási főirányt, amely kiterjed többek között az erdei ökoszisztémák fejlesztésére, az erdőművelés és fahasználat alapjainak vizsgálatára, az erdei mellékhasználatok fejlesztésére, valamint az erdőrendezés és vadgazdálkodás alapjainak elemzésére.

Kiemelt intézeti feladatként szerepelnek a környezetvédelmi kutatások, amelyek során az Erdészeti Tudományos Intézet számos kutatóhely tevékenységét koordinálja (MÉM intézmények).

A tervidőszak kutatásainak kidolgozását, a kutatási tervek összehangolását jelentős mértékben segítette az e célra kialakított ágazati tanácsok munkája. E téren egyre jobb együttműködés tapasztalható a tanács munkájában részt vevő intézmények, az Erdészeti Tudományos Intézet, a Faipari Kutató Intézet, az Erdészeti és Faipari Egyetem, az Állami Erdőrendezősegek Műszaki Irodája, s a gödöllői irányítással működő Vadbiológiai Állomás között. Az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar említett kutatóhelyei között megszűnt a párhuzamosság, s az egyre magasabb szintű együttműködés lehetőségei bontakoznak ki.

Összességében megállapítható, hogy a korábbi időszakhoz viszonyítva nagyobb lett az összhang és kölcsönhatás a társadalmi-gazdasági célkitűzések és a kutatómunka között. A kutatási feladatok megválasztásában, kialakításában a korábbiaknál nagyobb mértékben érvényesül a társadalmi tudatosság, javult a kutatás irányítása, a kutatási tervek színvonala és az együttműködés. A Tűzvédelmi Politikai Irányelvek szellemében az említett intézetekben jelentősen csökkent a témák száma, s a párhuzamosság. Valamennyi kutatóhelyen szorgalmazzák a *termelőüzemekből érkező kutatási igények kielégítését* is, a kutatási eredmények realizálását.

Az előttünk álló 1978-as esztendő azt is jelenti, hogy elérkeztünk a tervidőszak feléig. Az eddigi eredmények meggyőzően bizonyítják, hogy az eltelt két év kutatómunkája — hála a gondos előkészítő munkának — jóval hatékonyabbnak, eredményesebbnek bizonyult. Az intézetek bátran éltek a lehetőséggel, hogy a szervezetet a kutatási tervekhez, illetőleg a legfontosabb feladatokhoz igazítsák. Javult a kutatóhelyek és a gazdálkodó intézmények kapcsolata,

s ez több esetben hosszú lejáratú öt-, illetve tízéves együttműködési szerződésekben nyert kifejezést. E téren örömmel lehet üdvözölni az Erdészeti Tudományos Intézet és a Nyugatmagyarországi Fagazdasági Kombinát közötti egyre javuló együttműködést, amelynek mindkét érdekelt már eddig is igen nagy hasznát látta. Jelentős az előrehaladás a kutatóintézetekben az alkalmazott módszerek, s a belső kutatásszervezés tekintetében is. A témák célratoróbbak, megoldásukkal egyre inkább nem egy-egy személy, hanem kisebb-nagyobb témakollektívák foglalkoznak. Javult az együttműködés az intézményeken belül, az egyes témák, témacsoportok, kutatási feladatok között is. Az egyes kutatóhelyek közötti együttműködést pedig együttműködési megállapodások biztosítják. Ilyen együttműködés van az Erdészeti és Faipari Egyetem és az Erdészeti Tudományos Intézet között. A minisztérium nagy figyelmet fordít az ilyen együttműködési megállapodások teljesítésére, az együttműködés tartalmának javítására.

Jónak tartjuk azokat a kezdeményezéseket is, amelyek egy-egy intézményen belül a kutatás nagyobb összehangolására irányulnak. Ilyen kezdeményezést tapasztaltunk az Erdészeti Tudományos Intézet részéről, ahol a különböző kutatási részlegekben folytatott biológiai, műszaki, ökonómiai és egyéb kutatásokat egy-egy közös cél érdekében, a *fatermesztési rendszerek* kialakítása céljából fogják és hangolják össze. Az így kialakítandó, s az egyes fafajok termesztésével kapcsolatos, valamennyi kérdést felölelő rendszerek végső soron teljes képet, áttekintést adnak az adott fafaj termesztésével kapcsolatos biológiai, műszaki, ökonómiai, szervezési intézkedésekről, az ezekkel kapcsolatos legújabb tudományos ismeretekről. A kutatás „életközelségét” az biztosítja, hogy ezeket általában egy-egy erdőgazdasággal együttműködve végzik, s a nagy, olykor 20—30 fős kutatókollektívák által elért eredmények szinte azonnal realizálhatók.

A kutatás és a gyakorlat kapcsolata ezért ma már egészen más, mint 5—10 évvel ezelőtt. A kutatók az eredmények realizálásának ma már egyre inkább aktív közreműködői. A kutatás és a gyakorlat kapcsolatában ezért sokat jelentenek a tématerven kívüli, az egyes üzemek, vállalatok, vagy a FAGOK által adott megrendelések, *szerződéses megbízások*. Az ilyen jellegű kutatás ma már jól csatlakozik az intézetek alapvető tevékenységéhez, s általában egy-egy téma részletesebb kifejtésére, gyakorlati vonatkozásainak feltárására, a realizáláshoz szükséges előfeltételek kidolgozására irányul. A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a szerződéses munkák vállalása bizonyos határokig egészséges, ösztönzőleg hat a tématervi kutatásra, bővíti az anyagi lehetőségeket, s bizonyos mértékű anyagi érdekeltséget teremt a kutatás realizálásával kapcsolatban. A megbízásos munkák eltúlzása azonban káros, ami a szellemi trezor kimerülését, az elanyagiasodást vonhatja maga után. Szükséges ezért, hogy a kutatóhelyek ebben is érvényesítsék a tudománypolitikai irányelvek által előírt elveket, s a kialakítandó arányokra már a kutatás tervezésekor figyelemmel legyenek, vagyis „... a kutatómunkának kettős célja legyen: egyrészt a konkrét társadalmi, gazdasági feladatok megoldásának előmozdítása, másrészt — azzal egységben — a tudományok belső fejlődéséből adódó feladatok megoldása, s a távlati célok figyelembevétele” (MSZMP Tudománypolitikai Irányelvei).

A Tudománypolitikai Irányelvek szellemében számottevően javult az erdőgazdaság és az elsődleges faipar kutatóhelyeinek *nemzetközi együttműködése*. Ennek formáját, mértékét, kereteit a főhatóság és az intézmények által kötött két- és többoldalú egyezmények, a KGST-ben kialakult koordináció, s az egyre szélesedő nemzetközi munkamegosztás határozza meg. Az a tapasztalat, hogy az együttműködés formai vonatkozásai egyre csökkenő mértékűek, s helyüket az érdemi együttműködés, a közös kutatás, s a munkamegosztás veszi át. Itt utalni

lehet a három KGST koordinációs központ munkájára, a magyar és szovjet intézmények együttműködési megállapodásaira, a szocialista és a tőkés országok egy részével kialakított kapcsolatokra. Helyesnek tartjuk a nemzetközi szervezetekben, a nemzetközi együttműködésben való aktív részvételt, de helyesnek tartjuk azt is, hogy az érdekeltek maximálisan profitáljanak ezekből a kapcsolatokból. A külföldi eredményeket igyekezzenek sikeresen adaptálni, s e téren nagyobb rangot kellene biztosítani az eredmények hasznosításának, elterjesztésének is.

Célszerű volna az intézetek kutatási terveit egyre jobban összhangba hozni a kialakított, vagy kialakítás alatt levő nemzetközi kapcsolatokkal, KGST kötelezettségekkel, s a hazai kutatást a valóban sajátos, a kiemelt jelentőségű feladatok megoldására összpontosítani.

Az erdészeti kutatás elért eredményeire épülve a folyamatban levő szervezés, fejlesztés figyelembevételével a következő *kutatásfejlesztési feladatokra* kell felhívni a figyelmet:

— A népgazdasági célokon belül az ágazati feladatokat világosan meg kell fogalmazni. Ezen belül tételesen meg kell határozni a kutatásra, fejlesztésre háruló, az egész ágazatot érintő feladatokat. Ezért jelöl ki a MÉM a központi MÚFA-keret hatékony felhasználása érdekében minisztériumi összekötőt.

— A tervidőszak még hátralevő idejére a kutatás és a kutató-fejlesztő tevékenység szellemi és anyagi forrásai ismertek. Erre kell építeni az erdészeti kutatás éves és hosszú lejáratú konkrét terveit.

— A rendszerszemlélet eredményesebb, üzemi tevékenységet segítő kutatási és fejlesztési munkákat, pl. a fatermesztési rendszerek kialakítását az érdekelt vállalatokkal együtt a vállalati fejlesztési alapok felhasználásával közösen kell végezni. Így közvetlenül valósul meg a kutatási eredmények realizálása és a közös anyagi érdekelttség.

— Az erdészeti és faipari kutatás személyi és anyagi feltételei adottak. Ezekkel kell megoldani az egész ágazat problémáit. Ezért a kutatóhelyeknek tervszerűen meg kell valósítaniuk a kutatás folytonos megújítását is. Maguknak kell meghatározni az éves és távlati kutatási feladatok arányát. A jövő érdekében ki kell alakítaniuk a kutatásfejlesztés és a kutatást alapozó vizsgálatok egyensúlyát, valamint a társtudományok alapkutatási eredményeinek adaptációját.

— Javítani kell az új ismeretek, kutatási eredmények közkinccsé tételét. Jelentősek az ERTI „Piros könyvei”, amelyek egyes újabb erdészeti gépekkel kapcsolatos alkalmazási javaslatokat tartalmazzák. Kövessék ezeket a „Zöld könyvek” a fatermesztési témakörben és a „Barna füzetek” az elsődleges faipari útmutatói. Szükségesek egyes témakörökben az időszaki összegező, áttekintő anyagok, amelyek egyes feladatok megoldásával üzemi útmutatók részeivé válnak. Javítani kell az eredmények közzétételét, tartalmát és módszereit annak érdekében, hogy a gyakorlat fogadókészsége gyorsabban és kedvezőbben alakuljon. Nagy szolgálatokat tehet a kutatás az ágazatban az OEE helyi csoportjaiban régebben szokásos kis csoportos bemutatók szervezésével, különösen akkor, ha a termelőegységben mutat be eredményt, és a bevezetés feltételeit is helyszínen közli.

— A termelésnek és kutatásnak együtt kell fejleszteni az adaptációs munkát. Különösen áll ez a biológiai és a technikai vonatkozásban. Gyorsabbá kell tenni az adaptálható eredmények feltárását, javítani kell a bevezetéshez szükséges kereskedelmi kapcsolatokat és üzemi munkahelyi feltételeket. Nemcsak külföldön, a hazai szakágazatokban is számos adaptálható ismeret áll rendelkezésre.

Jó példa a biológiaadaptációra a külföldi, nagy hozamú, ellenálló fajták honosítása. Az adaptációt előkészítő, illetve megvalósító munkacsoportokból nem hiányozhat a bevezető üzem képviselője sem. Növelni kell a nemzetközi kapcsolatokban jártas szakértők képzését.

H. Oswald: Új kísérleti koncepció az erdőművelésben (Conception d'expériences nouvelles en sylviculture, IURFO. 1977. IX. Ossiach)

Az erdészeti kutatás valamennyi területén jelentős volt az előrehaladás az elmúlt három évtizedben. Sikerült jobban megismerni azokat az összefüggéseket, amelyek a környezeti tényezők és a faállományok fejlődése között fennállnak. Napjainkban az erdőművelési technológiákra a gazdasági szempontok hatnak a legszámottevőbben. Az erdők jóléti szerepe, több célú rendeltetése ugyanakkor egyre nagyobb jelentőségű lesz.

Nehéz előre látni az erdőművelési technika fejlődését. Ezért ma még nem lehet megnyugtató választ adni azokra a kérdésekre, amelyek a gyors technikai fejlődés miatt felmerülnek annak ellenére, hogy számos kísérleti eredmény áll rendelkezésre.

A faállományok fejlődésének megatározására és a különböző erdőművelési rendszerek bevezetésére új lehetőséget jelentenek a modellkísérletek. Jelentős előrehaladást lehet elérni a növekedésmenet szimulációjával. Ez a koronafejlődés vizsgálatára épül annak érdekében, hogy segítségével az egyes fák fejlődési menete meghatározható legyen. Ezt más néven a fák egymástól való távolságára alapozott biológiai egyes fa modell kísérletként is el lehet fogadni. Ilyen kísérleti modellek alkalmazásak a különböző kutatási eredmények felülvizsgálatára, megerősítésére vagy elvetésére. A gyérítési kísérletek létesítésekor a koronavizsgálatokra messzemenő figyelmet kell szentelni.

Az ERTI-ben folyó, hosszúlejáratú erdőnevelés és faterméstani kísérleteknél már 1961 óta mérjük és minősítjük egyes fák koronáját. Mi is fontosnak tartjuk a növekedés értékelését, azonban ennek gyakorlati hasznosításához a jövőre nézve olyan eligazítást kell adnunk, amely megfelel a nevelővágások teljes gépesítésének, a korszerű munkaszervezésnek.

A jövőben szoros együttműködést kell kialakítani az erdőnevelési, a faterméstani, az ökológiai, a fiziológiai és a biometriai kutatások területén. Így válik az erdészeti kutatás a gyakorlati erdőgazdálkodás egyre nagyobb hasznára.

Dr. Solymos Rezső

Dr. Sali Emil:

A KORSZERŰ ERDŐGAZDÁLKODÁSNAK AZ ERDŐRENDEZÉSSEL SZEMBEN TÁMASZTOTT KÖVETELMÉNYEI, VALAMINT EZEK HATÁSA A FEJLESZTÉSRE ÉS A KUTATÁSRA

Az utóbbi években jelentősen megnőtt — mind nálunk, mind a többi szocialista országban — azoknak a tanulmányoknak a száma, amelyek az erdőrendezéssel, az erdőrendezéssel szemben támasztott követelményekkel foglalkoznak. Említést érdemel, hogy — ha kisebb mértékben is — ugyanez tapasztalható a nyugati országok szaksajtójában is.

Ugy véljük, hogy ez a jelenség több okra vezethető vissza. Mindannyiunk előtt ismert, hogy mindenütt nőnek az erdőkkel és így az erdőgazdálkodással szemben támasztott követelmények, emellett ezek a megnövekedett követelmények az erdők céljait és a bennük folyó gazdálkodást minőségileg is módosítják. Ezek az adottságok akkor is nagy hatással lennének az erdőrendezésre, ha csak lépést kellene tartania a fejlődéssel. Méginkább jelentkezik ez a hatás azért, mert — ha az erdőrendezést helyesen végzik, ha jó elvi alapjai vannak — az erdőrendezés az erdőgazdálkodás fejlesztésének egyik alapja. Ezt, ill. ezeket a feladatokat kell az erdőrendezésnek ellátnia, mégpedig egyre fejlettebb fokon. Az erdőgazdasági üzemterveknek a valóságot hűen tükröző alapadatokat kell szolgáltatnia az erdőről; úgy kell kialakítania, megadnia a termelési feladatokat, hogy azok az érvényességi időtartamon belül minél kevésbé avuljanak el. Az erdőgazdálkodás ellenőrzését az erdőfelügyeletnek a gazdálkodás olyan fő műveleteire és olyan módon kell kiterjesztenie és kellő ütemben végeznie, hogy folyamatosan megbízható képet kapjunk az erdőben bekövetkező mennyiségi és minőségi változásokról. Az erdőfelügyeletnek alkalmasnak kell lennie arra, hogy az egyébként is hosszú újratermelési időszakot kívánó erdőgazdálkodásba mind az irányító, mind a felügyeleti szervezet idejében beavatkozassék, még mielőtt olyan és akkora hibák jelentkeznének sorozatosan, amelyek káros következményeit csak igen hosszú idő alatt lehet felszámolni.

Mindezekon túlmenően az erdőrendezés jóságának feltétele, hogy az erdőgazdasági üzemtervek adatai — külön helyszíni adatgyűjtés nélkül — alkalmasak legyenek a fafeldolgozó ipar fejlesztési koncepcióinak kialakítására.

Nem tartjuk túlzásnak az erdőfelügyelettel szemben támasztott olyan követelményeket sem, hogy ez a tevékenység ne záruljon le a fa kitermelésének, azaz a fa tőtől való elválasztásának regisztrálásával, hanem terjedjen ki a faanyag kiszállítására, feldolgozására és védelmére is. Valójában tehát nem ismeretlen feladatokról van szó, hanem olyanokról, amelyeknek szükségességét régóta ismerjük és elismerjük, de nem találtuk meg, vagy nem alakítottuk ki a megfelelő szervezeti megoldást a feladatok kielégítő ellátására.

Az erdőgazdálkodásnak e területén jelentkező gondokat ismerte fel a Magyar Tudományos Akadémia Erdészeti Bizottsága akkor, amikor kebelén belül létrehozta az Erdőrendezési és Gazdaságtani ad hoc Bizottságot. Az ad hoc Bizottság — tagjai áldozatkész és mintegy egy évig tartó munkájával — részletes tanulmányt állított össze. E tájékoztatásunk alapjául is ez a tanulmány szolgált.

A rendelkezésünkre álló idő (terjedelem) nem ad módot minden részletkérdés tisztázására: csak a legfontosabb témákra és azokra is röviden térhetünk ki. Eszerint foglalkozunk az erdőgazdálkodás korszerűségének néhány jellemzőjével, a korszerűségnek az erdőrendezéssel szemben támasztott követelményeivel; azokkal a célokkal és fejlesztési feladatokkal, amelyek az erdőrendezés (első-sorban a tervezés és a felügyelet) területén jelentkeznek, s végül azokkal a kutatásokkal, amelyek az erdőrendezés további fejlesztéséhez szükségesek.

A korszerű erdőgazdálkodás néhány jellemzője

A korszerűség első-sorban műszaki-gazdasági, de nem kismértékben politikai kategória. Az erdőgazdálkodási ágazat, ill. az azon belüli folyamatrendszer korszerűségi jellemzői a következőkben foglalhatók össze.

Fatermesztési folyamatrendszer

Ebbe a folyamatrendszerbe a magtermeléstől a faállományok nevelővágásáig tartó tevékenység tartozik. Ennek legfőbb jellemzője, hogy a bővített újrate-

lés elve alapján végezzük az esedékes feladatokat. További fejlődésünk megköveteli, hogy továbbfejlesszük azt, amit már elkezdtünk és a tapasztalatok szerint bevált, ezen kívül — minden erdőgazdálkodó csoportban — új intézkedéseket tegyünk a mindenkori korszerűségi követelmények elérése, ill. teljesítése érdekében. Ebből a célból

- a) tovább kell fejlesztenünk, ill. meg kell gyorsítanunk az erdészeti növény-nemesítést és eredményeinek a gyakorlatba történő bevezetését,
- b) az előző feladat végrehajtása körén belül a magtermelő állományokat felül kell vizsgálnunk, a nem megfelelőket törölnünk kell ebből a körből, újakat kell kijelölnünk, ezeket szakszerűen kezelünk, és magtermésüket be kell gyűjtenünk,
- c) gyorsítani kell a nagy területű és egyben nagyüzemű csemetekertek létrehozását,
- d) a kutatásban stb-ben elért eredmények függvényében gyorsítani kell azoknak a szaporítóanyag-mennyiségeknek a körét, amelyek származásilag igazoltak, és a mesterséges erdősítésekben ezeket használjuk,
- e) a létesítendő faállomány elsődleges rendeltetését már az erdősítés tervezésekor határozzuk meg a termőhely alapján, s tisztázzuk a közgazdasági célt a várható hozam és a költségek számításba vételével,
- f) olyan fafajokat (-fajtákat) válasszunk, amelyek az adott termőhelyen a legjobb minőségű és egyben legnagyobb mennyiségű fatömeget adják,
- g) a telepítési hálózat megválasztásában legyünk figyelemmel arra, hogy — a műszaki fejlesztésben (gépesítésben) várható eredményekre is számítva — az élőmunkával maximális mértékben takarékoskodjunk.

A felsorolt feladatok alapján megállapítható, hogy ezeket végső soron a *fa-termelési rendszerek* kialakítása és fokozatos bevezetése útján oldhatjuk meg.

Fakitermelési folyamatrendszer

Egyre inkább érzékelhető, hogy a fakitermelési, anyagmozgatási és egyre növekvő kérgelési feladatainkat csak akkor végezhetjük el maradéktalanul, ha ezekhez is egyre kevesebb élőmunkát igénylő technikát és technológiát használunk, s olyan szakemberek állnak — a képzettség, a képzés minden fokán — rendelkezésünkre, akik ezt a technikát hatékonyan tudják irányítani. Ebben a folyamatrendszerben a korszerűség legfontosabb jellemzői a következők:

- a) lehetőleg a minél több munkafolyamat elvégzésére alkalmas technika arányának növelése az egyes szakágazatokban,
- b) az előző pontbeliek részleges hiánya esetén az egymással szorosan összehangolt technikákból álló technológiák arányának növelése,
- c) a gépi kérgelés mennyiségének növelése,
- d) a rakodás gépesítettségének növelése, az élőmunka-felhasználás csökkentése,
- e) a szakképzett dolgozók arányának növelése az összes foglalkoztatotthoz viszonyítva,
- f) a munkaterületek (vágásterületek) koncentrálásában határozottabb előre lépések,
- g) a kitermelt faállományból nagyobb értékű fatermékek kihozatala,
- h) a folyamatrendszer gazdaságosságának növelése a technika kihasználási fokának javításával; a munkaszervezés és a technika jobb összehangolása a megfelelő technológiák választásával.

Az elsődleges ffeldolgozási és a faforgalmazási folyamatrendszernek szintén megvannak a korszerűséggel kapcsolatos követelményei. Annak ellenére, hogy ezek egyre erősebben kapcsolódnak az erdőgazdasági termeléshez, most (itt) részletekbe nem bocsátkozunk.

A korszerű erdőgazdálkodás követelményei az erdőrendezéssel szemben

Az erdőgazdálkodás legfontosabb információs forrása a 10 évre szóló erdőgazdálkodási üzemterv. Az üzemterv tartalmának és információképességének továbbfejlesztése a következők szerint javasolható:

- a) a számítógéppel végzett erdőrendezési munkákhoz — a jelenlegi megoldások továbbfejlesztésével — ki kell dolgozni a legcélszerűbb és leggazdaságosabb információelméleti kérdéseket: az információ megszerzésének technikáját, az információk áramoltatását, tárolásuk, feldolgozásuk és aktualizálásuk módjait,
- b) ki kell dolgozni a rendszerét és létre kell hozni az erdőrendezési adatbankot,
- c) ki kell alakítani az élőfakészlet és a növedék korszerű, matematikai-statisztikai módszerekkel történő megállapításának módját, ill. módjait,
- d) ki kell dolgozni a hagyományos és a kozmikus légifényképek értelmezésének erdészeti lehetőségeit, módszereit,
- e) az erdőgazdálkodási és a faanyaghasznosítási alapterveket a gyakorlat számára áttekinthetőbbé és a döntéselőkészítéshez alkalmasabbá kell tenni!

Tovább kell erősíteni az erdőrendezési üzemterv, a vállalati terv és a népgazdasági terv összhangját. Szükséges azonban mindemellett annak megemlítése, hogy az üzemtervek alapján országosan nyerhető információk felhasználásával a közleplejárátú és az éves népgazdasági tervek, valamint az erdőgazdasági üzemtervek kapcsolata fellelhető volt mindeddig is. Ha azonban pl. a fakitermelés mennyisége nem érte el az üzemtervek adta mértéket, abban nem feltétlenül az üzemterv, és nem az erdőrendezés a hibás, sőt gyakran az erdőgazdálkodó szerv sem: nem célszerű a teljes famennyiség kitermelése akkor, ha a piaci, a hasznosítási (feldolgozási) feltételek nem biztosítottak.

Jelentősek a feladatok az erdőfelügyelet fejlesztésében, mégpedig elsősorban a gazdálkodó szervek és az erdőfelügyelőségek együttműködésében. Ezek elsősorban a következők:

- a) a termelés koncentrációja kellő differenciálással (a terepviszonyok, az erdő rendeltetése, a faállomány-viszonyok stb. alapulvételével);
- b) az előhasználatok visszatérési idejének és ennek függvényében a beavatkozás mértékének a jelenleginél megnyugtatóbb megállapítása;
- c) a kitermelt fatömeg bruttósisításának objektívebbé tétele;
- d) a kitermelésre kerülő fatömeg hasznosítási lehetőségeinek figyelembevétele;
- e) az erdősítések műszaki átvétele (e témakörön belül a vad által okozott kár megfelelő megállapítása).

Az erdőrendezés továbbfejlesztése

Az ad hoc Bizottság összefoglalójában megállapította, hogy „a felszabadulást követően az erdőrendezés gyors fejlődésnek indult; ennek eredményeként napjainkban a magyar erdőrendezés nemzetközileg is az élvonalba tartozik.”

Az erdőgazdálkodási üzemtervek készítésének gyakorlatában

- a) a légifelvételre rejlő lehetőségek teljesebb kihasználásával csökkenteni kell a terepi munkák mértékét mind a geodéziában, mind a faállományok számbavételében;

- b) a termőhelyfeltárást — a szükséges erdőrészeletekben — a jövő jobb erdeinek kialakítása érdekében — tovább kell fejleszteni;
- c) tovább kell folytatni az üzemtervek készítését a nagyobb gazdálkodó egységekre;
- d) az üzemtervek számítógépes feldolgozásában rejlő lehetőségeket (adatbank, aktualizálás, stb.) teljesebb mértékben kell kihasználni.

Az *erdőfelügyelet* fejlesztésében a legfőbb feladatok a következőkben foglaltak össze:

- a) teljes körűvé kell tenni az erdősitések és fásítások ellenőrzését, bármely forrásból létesítették ezeket;
- b) nagyobb szerepet kell kapnia a szaporító- és ültetési anyagokkal való tervszerű gazdálkodásban;
- c) erdészeti szakemberekkel nem rendelkező erdőgazdálkodó szervezeteket szakmailag támogatni kell;
- d) az erdőfelügyeletnek az üzemtervkészítéssel és az erdőgazdálkodó szervezetekkel való kapcsolatát szorosabbá kell tenni anélkül, hogy ez elviekben engedelmeyekre s népgazdaságilag is káros összefonódásokra vezetne;
- e) az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó pénzügyi feladataikat, hatáskörüket határozottabbá, egyértelműbbé kell tenni (erdőfenntartási alapok, célcsoportos források és minisztériumi költségvetési források felhasználása, ezek indokoltságának, mennyiségi és minőségi feltételeik teljesítésének igazolása).

Jelentkeznek azonban fejlesztési feladatok az *erdőrendezés egyéb területein is*. Ezek körébe soroljuk azokat a felügyeleti teendőket, amelyeket el kell látni azoknak az erdőgazdálkodó csoportoknak a területén, amelyek termelési (elsősorban fakitermelési és az ehhez kapcsolódó) feladataikat csak részben tudják elvégezni. A kis területen erdőgazdálkodó szervezetek területi integrációjában, a sokrétű kooperáció kiépítésében az erdőrendezés feladata is jelentős: ismereteikkel, politikai és szakmai felkészültségükkel ezeket az integrációkat, kooperációkat elő kell segíteniök, ill. ahol ilyenek már működnek, fejlődésüket támogatniuk kell.

Hasonlóképpen jelentősek a teendők a vadgazdálkodás egyes területein: egyre jobbá kell tenni a vadgazdálkodási üzemterveket, az üzemtervek szerint történő vadgazdálkodást hatékonyabban kell ellenőrizniük. Igen nagy, de nem megoldhatatlan feladat, hogy az erdőrendezőségek révén a nagyvad létszámáról, összetételéről legalább olyan pontos áttekintéssel rendelkezünk, mint a faállományok jellemzőiről.

Az erdőrendezés szervezetéről részleteiben nem, csak elviekben teszünk említést: ennek olyannak kell lennie, hogy jelenlegi feladatait magas színvonalon folyamatosan elláthassa s megkapja a módot munkája minőségének egyre magasabb szinten való ellátására — mind a hosszú lejáratú erdőgazdálkodási tervek készítésében, mind az erdőfelügyeletben és a ráháruló egyéb feladatok ellátásában.

Az erdőrendezési kutatás

Az erdőrendezési kutatásnak hazánkban ma nincs a kutatásra külön szervezeti egysége (kutatási vagy oktatási intézménynél kutató osztály, csoport stb.). A különböző kutatási tervekben sem szerepel az erdőrendezés önálló feladatként. Az erdőrendezés fejlesztésében ennek ellenére sikerült kedvező eredményeket elérni. A fejlesztési, elsősorban az üzemtervezési metodikai témák kidolgozására az Állami Erdőrendezőségek Műszaki Irodája kapott megbízást. Az Iroda igen széles körű szintetizáló munkát végzett azzal, hogy figyelembe vette az erdészeti ku-

tatás más, az erdőrendezéshez azonban kapcsolódó területein elért eredményeket. Ez adott módot a kutatási eredmények gyakorlati bevezetésére, amelyek közül néhány fontosabbat megemlítünk:

- a különböző termőhelytípusokon alkalmazható célállományok (ERTI);
- az új hazai országos fatermési táblák (szintén az ERTI eredménye);
- erdőnevelési modelltáblázatok (ERTI);
- légifényképek felhasználása (ÁEMI);
- elektronikus számítógépek felhasználása (ÁEMI);
- matematikai-statisztikai módszerek alkalmazása stb. (ÁEMI és ERTI).

A hatvanas évek második felében szorgalmaztuk az átfogó erdőrendezési kutatási feladat kidolgozását. Ez azonban — a megfelelő feltételek hiányában — nem valósulhatott meg.

Megállapítható tehát, hogy *ez idáig*

- az ÁEMI keretében összegező és a kapcsolatos kutatási területeken elért kutatási eredményeket értékelő tevékenység folyt; elsősorban ezt a munkát lehet erdőrendezési kutatásnak minősíteni;
- ugyanakkor az ERTI-ben igen jelentős eredmények születtek az erdőrendezés alapjául szolgáló termőhelyfeltárási, erdőnevelési, faterméstani, erdővédelem-tani, fahasználati és ökonómiai kutatások területén; ezeket az eredményeket a gyakorlatban bevezettük;
- az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőrendezéstani Tanszéke elsősorban dendrometriai, faterméstani és — kisebb mértékben — számítástechnikai kutatásokat végzett; ezeket részben az ERTI, részben az ÁEMI, részben a gyakorlat hasznosította.

Az erdőrendezés jövőbeli — egyébként állandóan folyó — átfogó fejlesztése az 1980-as évek első felében válik időszerűvé. Az ismertetett feladatokat alapul véve a következő témák kutatása, illetve vizsgálata javasolható:

- az erdészeti szaknyilvántartás módjainak kialakítása;
- az időszerűsített (aktualizált) adatok megbízhatóságának vizsgálata szabatos, szűrőpróbás ellenőrzési eljárással;
- tervezési módszertani vizsgálatok, előrejelzési eljárások kialakítása abból a célból, hogy az aktualizált adatsorokból bármely területi egységre, ill erdőgazdálkodó csoportra 5, 10, 15 vagy akár 20 éves távlatú terv, előterv, előrejelzés számítógéppel elkészíthető legyen;
- faállomány-gazdálkodási jellegű operáció kutatási modellek kidolgozása;
- egységes erdészeti tervrendszer (elsősorban természetes jellemzőkkel) kidolgozása;
- hosszú távú termelés-szabályozási eljárás (véghasználat, erdőnevelés, erdőfelújítás együttes szabályozása);
- az erdőgazdálkodás és a fafeldolgozó ipar vertikális fejlesztésének kidolgozásához szükséges adatok rendelkezésre bocsátása (fafaj, méretcsoport, minőség, választékcsoport stb.);

A felsoroltakhoz kapcsolódva szükséges a faméréstani és a faterméstani kutatások folytatása, amelyek önálló feladatként, de szervesen kapcsolódnak az erdőrendezési kutatásokhoz. Megjegyezzük egyébként, hogy az erdőgazdálkodás területén alig akad olyan kutatási feladat, amely valamilyen módon ne kapcsolódnék az erdőrendezési kutatáshoz, ill. az elért eredmény hasznosítása a gyakorlati erdőrendezéshez.

Nyilván felesleges annak hangsúlyozása, hogy — mint más hasonló esetekben

is — az erdőrendezési kutatások feltételeinek megteremtéséről is gondoskodni kell. Ezek közé sorolhatók a következők:

- az erdőrendezés kutatására egységes koncepció kidolgozása,
- kutatási szervezet létrehozása a feladatok megoldására,
- a műszerekkel való megfelelő ellátás,
- a kellő számítógép-kapacitás rendelkezésre bocsátása,
- az erdőrendezéshez szorosabban kapcsolódó kutatások határozottabb koordinálása,
- az anyagi feltételek biztosítása.

✱

Az elmondottakból (leírtakból) megállapítható, hogy erdőrendezésünk a felszabadulást követő időszakban mind az erdőgazdasági üzemtervek készítésében, mind az erdőfelügyelet ellátásában jelentős feladatokat oldott meg. Ezek elősegítették a hazai erdőgazdálkodás, illetve ezzel együtt a hazai fafeldolgozó ipar fejlesztését is.

Ahhoz, hogy erdőgazdálkodásunk és fafeldolgozó iparunk az előírt ütemben továbbfejleszhető legyen, szükséges mind az erdőgazdálkodási üzemtervek készítésében, mind az erdőfelügyeletben a kellő ütemű előrehaladás. Ennek viszont előfeltétele az erdőrendezési és az ehhez kisebb-nagyobb mértékben kapcsolódó területek kutatásában is a kellő haladás.

Meggyőződésem, hogy — ha az előttünk levő út nem is lesz zökkenőmentes — mind az üzemtervkészítők, mind az erdőfelügyelők a hazai erdőgazdálkodás és faipar fejlesztéséhez nagymértékben járulnak majd hozzá.

Vida László:

A KUTATÁS SZEREPE A DÉLALFÖLDI ERDŐ- ÉS FAFELDOLGOZÓ GAZDASÁG MUNKÁJÁBAN

A tudományos kutatás a termelés különböző területein mindenkor összefonódott a gyakorlattal a Délalföldi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságban. Néhány, országos jelentőségű kutatáshoz is adtunk lehetőséget, de számos esetben vállalati konkrét problémáink megoldásához kértük a tudományos intézeteket. Az Erdészeti Tudományos Intézet, a Faipari Kutató Intézet, az Erdészeti és Faipari Egyetemünk, valamint a Szegedi Tudományegyetem azok az intézmények, amelyek mint a tudományos kutatás elismert bázisai egyre bővülő összeköttetésekkel és közös munkával segítették tevékenységünket.

Erdőgazdálkodásunk területein már a felszabadulást követően jelentkeztek a kutatómunkák és élni is lehetett azok eredményeivel. Kijelölésre kerültek a szaporítóanyag-termelés fontos területei, a *magtermelésre* szolgáló kocsányos tölgy, erdei- és feketefenyő állományok is. A kiválasztásokat, valamint a kijelölt faállományokban végzendő teendők tervezését az ERTI végezte el. Az eltelt idő alatt a magtermelő állományok jelentős mértékben szolgálták a Dél-Alföld szaporítóanyag-ellátását. A kutatómunka ráirányította a figyelmet a magtermelés fontosságára és hatással volt arra is, hogy gazdaságom kiemelt szerepet szán neki a jövőben is.

Eredményesen tudta hasznosítani a DEFAG, illetve jogelőd gazdaságai az erdészeti *növénynevelés kutatási* eredményeit. Elsősorban a nemesnyarak nemesítési kutatásait hasznosítottuk, részben a saját, részben a környezet mezőgazdasági nagyüzemeinek nemesnyár ültetési anyaggal történő ellátásában. A különböző klónokkal létrehozott sok ezer hektár nyáras helyenként elsőrangú fatermesztési eredményeket produkált működési körzetünkben, fontos és értékes eleme az erdőben szegény megyénk fás kultúrájának. Ugyanakkor nem elhanyagolható bázisa a fanyersanyag szolgáltatásnak, így például hazánk és Jugoszlávia között létrejött papírfa és cellulózipari államközi szerződés teljesítésének.

Hazánkban néhány éve ünnepelhettük az egymilliomodik hektár erdősítést. Ez a nemzetközi tekintetben is óriási munka szakembereink és munkásaink szorgalmát, tudását dicséri. Békés és Csongrád megyék területén — gazdaságom működési körzetében — ebből mintegy 21 ezer ha-on történt erdősítés. Az erdőtelepítésekhez és -felújításokhoz *nagy mennyiségű csemetét kellett előállítani*. A tudományos kutatásnak szerepe volt abban, hogy a gyakorlat e feladatával meg tudott birkózni. Jól emlékezem arra az időre, amikor a DEFAG elődállalatai évente 30 milliót meghaladó darab ültetési anyagot termeltek és ebben a tevékenységben a kutatás dolgozói állandó jelenlétükkel segítettek. Az ERTI érdeme is, hogy az ötvenes években a Dél-Alföldön működő állami erdőgazdasági

szerv pl. a csemetekerti tevékenységéért részesült élüzem kitüntetésben és a mai napig eredményes szaporítóanyag-termelés folyik a DEFAG-nál. Nem véletlen, hogy a csemetetermelés ágazati munkáihoz más szervek segítségét is igénybe vettük, így az egyetemünktől és a szegedi tudományegyetemtől.

Nagy szerepe volt és ma is van a tudományos kutatóknak az erdősítési munkák technológiájának kialakításában, az ehhez szükséges technika konstruálásában. Megtanították szakembereinket a fajok termőhelyigényének részletes megismerésére, magánuk a termőhelynek pontos meghatározására. Számos részeredmény szolgáltatása nagy segítséget jelentett számunkra a fafajmegválasztás, az eredményesen működő technika alkalmazása vonatkozásában. A korábban már említett nyárasok létrehozásán kívül a kocsányos tölgy és hazai fenyők sok ezer hektáros erdősítésében, természetési eredményeiben jelentkezett a kutatómunka.

Az állománynevelések, szerkezetkialakítási tevékenységek, az erdővédelem szerteágazó kérdéseinek kutatási eredményei, amelyeket gazdaságunk felkérésre kapott, vagy a közkinccsé tett publikáció formájában jutottunk hozzá, mind jelentős segítő elemei termelőmunkáinknak. A fatermesztéssel kapcsolatos témák domináltak gazdaságunk életében az elmúltakban végzett kutatásokban. Hosszú ideig lehetne még sorolni szerepüket, hatásukat. Legérzékeltetőbben úgy összegezhetem jelentőségüket, ha néhány adatot sorolok fel gazdaságunk, vagy elődjei által kezelt erdőkkel kapcsolatosan.

	1950. év	1976. év	Növekmény %
Erdőterület ha	16 800	21 600	29
Élőfakészlet m ³	1 380 000	2 110 000	53
Átlagnövedék m ³ /ha	2,7	5,2	91

A 25 év változásai az élőfatermesztésben nagyon jelentősek, mennyiségileg is, de nem kevésbé értékükben is. Az erdőszerkezet-átalakítás, a termőhelyeknek megfelelő fafajgazdálkodás, az eredményes ápolások-nevelések, a szükséges erdővédelem együttes hatásában jelentkező minőségi változás és értéknövekedés legalább olyan nagyságú, mint a fatömeg-növekedés.

Megjegyzem, hogy a sokrétű kutatás és eredményei a fatermesztés terén nemcsak gazdaságomat érintették, hanem rajta keresztül a térségben működő egyéb erdőtulajdonosokat is, mindenekelőtt a szövetkezeti mezőgazdasági nagyüzemeket. Vállalatom megbízásos irányító tevékenységén keresztül (termőhelyfeltárás, tervekészítés, ültetési anyag, technológiai ajánlások és művezetés), vagy néhány esetben közvetlenül jutott szerephez a kutatás.

Nem véletlen az, hogy a tudományos munka tevékenységi köre az elmúlt időszakban nagyobb részben az eddig ismerttetett ágazati produktumokban jelentkezett hatásosan. A vertikális kialakulása előtt térségünkben az erdőgazdálkodás legfontosabb munkája a fatermesztés volt. Ez a körülmény teremtette meg az erdőhasználat, a fakitermelés egyre növekvő bázisát. 25 év alatt megkétszereződött az évente termelésre kerülő fatömeg, mind a gazdaságunknál, mind pedig megyénk egyéb gazdálkodóinál. Ez a termelésbővülés, a természerkezet-változtatás, a gazdaságirányítás rendszerének mechanizmusmódosítása és a vertikális megteremtése mindinkább fokozták a kutatás felé támasztott igényeinket a fakitermelés műveleteivel kapcsolatosan. E munkáknál igényeink kielégítését elsősorban nem a külön felkérésünkkel irányított kutatás teremtette meg, mert erre kevés esetben került sor, sokkal inkább az ágazati tudományos intézmények országos jelentőségű, vagy más helyeken kialakított ajánlásait igyekez-

tünk átvenni, illetve adaptálni. Ez utóbbi módszer alkalmas volt egyben szakembereink tájékozottságának növelésére és a saját gazdasági kutatásaink tudományos igényességének fejlesztésére. A fadöntés különböző módjai, egyéb, a faki-termeléssel kapcsolatos műveletek, a korszerű becslési eljárások csupán egy-egy példa az előbb elmondottak tekintetében. Említhetem a fatömegtáblák és fatermési táblák megalkotásának országos jelentőségű munkáját is, amely lehetővé tette gazdaságom területén is informálódunk az állománynövekedés viszonyairól. Több esetben volt módunk a tudományos intézmények által konstruált eszközöket megismerni, használatba venni és számos gép és berendezés vonatkozásában a technológiai vizsgálati eredményeket is alkalmazni, esetleg a berendezés előállításában, gyártásában is részt venni.

Magyarország *vadgazdálkodási* eredményei nemzetközileg is számottevőek. A gyakorlat együttműködése a kutató szervezetekkel, a kialakított eljárások megfelelő alkalmazása adta meg a keretét a vadgazdálkodás sikeres tevékenységének. Gazdaságomnál e kutatási eredményekből számos került hatékony felhasználásra. Ilyenek voltak a fácán mesterséges tenyésztése, az őz- és a dámállomány minőségének növelése, a korszerű vadtakarmányozás, a járványos vadbetegségek elleni küzdelem, a vadkárelhárítás biológiai és egyéb módszerei, a kémiai védekezés stb. A kutatásnak jutott szerep a vadállomány értéknövelésében és a vadgazdálkodás-erdőgazdálkodás összhangjának fokozatos megteremtésében kulminált.

Az *erdőrendezési kutatások* eredményeit illetően látványos szerep kevésbé jutott gazdaságunknál a tudományos munkának. Az erdőrendezés terepi munkafolyamatai — az állapotfelvevél és a tervezés — lényeges változáson nem ment keresztül az elmúlt évtizedekben. A gazdálkodásunkat segítő adatai bővültek ugyan, de még mindig kevesek ahhoz, hogy a termelés különböző időszakú tervezési feladataihoz, majd az elemzésekhez szükséges információkat korszerű formában és gyorsan tudják nyújtani. A tudományos kutatómunka az üzemtervezési munkánkban, a feldolgozási részében volt előremutató. Ezt a számítástechnika alkalmazása jelentette. Lehetővé vált, hogy az üzemterv valamennyi adata bekerüljön a számítógép memóriarészébe. Ez az eredmény egyáltalán nem lebecsülendő, mert biztosíthatja a számtalan adat későbbiekben sorra kerülő szervezett szolgáltatását, a gyors és korszerű vállalati információs rendszer tevékenységéhez.

A Délalföldi EFAG termelésének döntő hányadát a *fafeldolgozás* képviseli. Természetesnek kellene tartanunk e területen a kutatások szerepének megfelelő arányú hatását. Sajnos ez az állapot kevésbé jelentkezett, mert az elsődleges fafeldolgozásunk nagy része speciális és ezért a hivatásos kutatás kisebb lehetőséget nyújtott ehhez. A lemeziparunk hagyományos termékei, az ezekkel kapcsolatos kutatómunka inkább helyi jelentőségű, mint országos hatású volt. A fa alapanyagú lapgyártás korszerű megoldásai kötötték le a hivatásos kutatókapacitást, sőt az eredményeinek eléréséhez szükséges kutatómunka nem kis része folyt az üzemekben. Az országosan jelentős ágazati fafeldolgozó tevékenységet a fűrészipari munka jelenti. A különböző nagyságú és felszereltségű fűrészüzemek termelésének fejlesztéséhez a kutatómunka számos vonatkozásában adott segítséget. Ezek körében a legjelentősebbek — és ebben osztozom dr. Sali Emil 1977. március 22-én, talán e teremben elmondott véleményével —, a nagyobb kihozalt biztosító elmélet hazai feldolgozásának kidolgozása, valamint a fűrészrönkszabványok megfelelő módosítása. Lehetővé vált jóval több fűrészrönk kitermelése erdeinkből és a hazai alapanyagból termelt fűrészáru mennyisége is számottevően növekedett. Természetesen gazdaságomnál is profitáltunk ezekből az eredményekből, de a faipari kutatások nem országos jelentőségű problémáink megoldásában jutottak szerephez. Néhány témát említek ebben a körben:

- egyes, lemezipari célra alkalmas fafajok kitermelési időszakának helyes megválasztása, vagy
- a lágyítás műveleteinek korszerűbb megoldásai, vagy
- a fagyártmányüzemi technológia és megfelelő termékszerkezet kidolgozása.

A kutatás sokszor saját üzemi tevékenység volt, éppen a munkáink speciális jellege miatt. Ezek eredményei kiegészültek a hazai vagy külföldi kutatással kapcsolatos publikációkból vett információkkal. Nagyon jelentősnek tartom azokat a kutatási összefoglaló anyagokat, amelyeket a faipari kutatások dolgozói készítettek. Ezek az elaborátumok elsősorban a gazdaságvezetés döntéselőkészítő munkáját voltak hivatva segíteni (szervezés, piac és hatásai, termékösszetétel kialakítása, kapacitáskihasználás stb.), de egyben jó néhány vonatkozásban előremutatóak is a vállalati információs rendszer korszerűsítésével kapcsolatos törekvéseinkben. „A DEFAG komplex lineáris és szimulációs modelljeinek megalkotása, majd továbbfejlesztése” című intézeti anyag pl. olyan kutatási munka, amely magas igényű kívánságokat is kielégíthet. Említhetem továbbá az „optimalis termékösszetétel” ajánlásaival kapcsolatos munkát is, amely a maga idején igen hasznos volt gazdaságom számára. E dolgozatok tudományos módszerei ugyanakkor felhasználhatók a későbbiekben elkészített, vagy készítendő, hasonló jellegű saját tevékenységünkben is.

A *közgazdasági területekkel* érintett kutatómunkák jó néhány tárgyban jutottak megfelelő szerephez gazdálkodásunkban. Nem utolsósorban hozzásegítettek termelési eredményeink állandó növeléséhez. A legutóbbi évek eljárési és termékkorszerűsítési fejlesztő munkái is kutatási eredményeket summáznak, igen sok esetben saját laboratóriumi tevékenységet. Ez utóbbiakat általában véleményeztettük és kiegészítettük a hivatásos kutatók munkájával.

*

A kutatással és a kutatókkal az elmúltakban kialakított kapcsolataink baráti, elvtársi megnyilvánulásai mindenképpen kínálják az együttműködés fejlesztését vállalati érdekből és egyéni megfontolásból egyaránt. Mindezek figyelembevételével az eddigieknél is nagyobb szerepet szánunk a tudományos kutatásnak a jövőben gazdasági céljaink megvalósításában. Gazdaságunk a kutatásnak az elkövetkező években a következő témakörökben szán szerepet:

az erdőgazdálkodásban

- a fatermesztés és fakitermelés komplex fejlesztése főbb fafajainknál,
- szaporítóanyag-termelés fejlesztése, különös tekintettel a nemesített ültetési anyag előállítására;

a vadgazdálkodásban

- a vadeltartóképesség megállapításának korszerűbb módszerei,
- egyes vadfajok állományainak minőségi értéknövelése,
- a fácántenyésztés eredményességének fokozása,
- a vadkárok mérséklése;

a fafeldolgozásban

- a technológia korszerűsítése a technikai fejlesztéssel párhuzamosan néhány főterméknél, illetve üzemrésznel,
- a termékkorszerűsítés és új termékek kialakítása, a fafeldolgozás minél szélesebb körében,
- a működési területen rendelkezésre álló gömbfa felhasználása lemezgyártási célra;

erdőrendezési kutatásban

- az üzemtervi adatok felhasználása a vállalat különböző időszakú tervezéseiben, számítógépes eljárásokhoz,
- a munkarendszerek, termelési rendszerek üzemtervi feltételeinek megteremtése;

egyéb kutatásokban

- döntéselőkészítés, információbeszerzés korszerűbb módszerei,
- gazdaságtani kutatások aktuális problémákban,
- oktatás, továbbképzés, szakmai tájékoztatás növelése.

A felsorolt kutatási területek széleskörűen fogják át gazdálkodásunkat, egyes témáikat a következőkben részletezem.

Fontos fafajaink termesztése és kitermelése komplex fejlesztésének a lényege olyan szerves egységbe foglalni a termelést, amelyben a termelési cél függvényében, a nemesített szaporítóanyag előállításától a véghasználatig, egy termelési programnak megfelelően illeszkednek az egyes termelési folyamatok. A rendszer a fatermesztést és a fakitermelést foglalja magába, valamennyi folyamat gépesítését célul tűzi ki úgy, hogy az élőmunka felhasználása minimálisra csökkenjen, ugyanakkor a gazdasági eredmény tartamosan javuljon. A lényegéhez tartozik a koncentráció, amelynek megfelelően a gazdaságunk területén meghatározott kezelési egységekre összpontosíthatók az éves munkák és 20 hektárnál nem kisebb erdőrészek kialakítása válik lehetővé. A fatermelési rendszer tehát:

- először megteremti a nagyüzemi fatermesztést, annak valamennyi biológiai, technológiai és technikai vonzatának kidolgozása, gyakorlati alkalmazása útján,
- a nagyüzemi fatermesztéshez igazodva létrehozza a korszerű fakitermelést minden elemében,
- alkalmas arra, hogy a gazdaság vonzáskörzetébe tartozó erdőgazdálkodó szervezetek kapcsolatát magas szinten tegye lehetővé.

Az *erdei- és feketefenyő* termelési rendszerrel kapcsolatos kutatómunkát az ERTI végzi 1975. év vége óta vállalatomnál, a Duna—Tisza közti homoki erdőgazdasági tájhoz tartozó egységeinél. A termelési cél 40—50 éves vágásforduló alatt nagytömegű fenyőanyag előállítása papírfá, forgácsfa, farostfa és esetleg apríték céljaira. A rendszerbe együttesen mintegy 13—15 ezer ha fenyőterület vonható be. A kutatótevékenység a különböző alrendszerekben egymástól eltérő mértékben haladt előre.

A *kocsányos tölgy* fatermelési rendszer kutatómunkái a múlt év végén indultak be. A soproni egyetemmel van megállapodásunk, egyelőre 3 évi tartamra. A DEFAG nagyjából hasonló célkitűzést fogalmazott meg e fafajjal kapcsolatos termelési rendszerrel, mint a fenyő esetében. 50—55 éves vágásforduló alatt minél nagyobb faanyag nyerése, zömében apríték-előállítási célra. A rendszerbe kb. 15 ezer ha vonható majdan be, Békés és Csongrád megye területén.

A *nemesített szaporítóanyag-előállítás* körébe tartozó kutatómunka a termelési rendszerekkel szorosan összefügg. E kutatásokban elsősorban a fenyő- és a tölgycesemete előállításánál számunkra kiemelt szerepet a tudományos tevékenységnek. Természetesen egyéb fajok esetében is célszerűnek ítéltük az ültetési anyag termelésének fejlesztését. A nemesnyárok, valamint az akáccsemete az a két szaporítóanyagféleség, amelynél a műszaki fejlesztéssel kapcsolatos kutatótevékenység szerepe túlnő a vállalati kereteken. Ágazati érdek a korszerű szaporítóanyag-bázisok kialakítása, a jó minőségű, egészséges ültetési anyag megteremtése zökkenőmentesen.

Vadgazdálkodásunk fejlesztésében a kutatómunka lényegében az országos programcélkitűzésekhez simul.

- ki kell dolgozni a vadeltartó képesség megállapításának megbízhatóbb módszereit,
- egyes nagyvad fajok — elsősorban az őz és a dám — állományainak minőségi értéknövelése az előbbi pontban megfogalmazott célkitűzés figyelembevételével,
- a fácántenyésztés eredményességének fokozása,
- a vadkárok csökkentése, a vadtakarmányozás hatékony módszerei.

A felsoroltak hozzásegíthetik vállalatomat az eredményesebb vadgazdálkodáshoz. Hosszabb távon mintegy 30—35%⁰-kal növelhető e tevékenységünk árbevétele. Ugyanakkor a környező erdő- és mezőgazdasági közegben okozott vadkárok elviselhető mértékre való csökkentése nemcsak vállalati, hanem ágazati fontos érdek is.

A faiparunk fejlesztése területén lehet legnagyobb szerepe és hatása a kutató-soknak. Az előzőek során e céljainknál ismertetett témák külön-külön is fontosak, de együttes jelentőségük döntő a gazdaságom legközelebbi évekre terjedő és hosszabb távú működése szempontjából. A rétegelt lemezgyártásunk kisebb vagy nagyobb mértékű rekonstrukciója, az ezzel kapcsolatos termékkorszerűsítés, a fanyersanyag felhasználásának gazdaságosabb és takarékosabb eljárásai sok tízmillió forint hatással jelentkeznek.

Az erdőrendezés-üzemtervezés kutatásaiban az alábbiakat szeretném javasolni:

- a számítógépes tervezés területén előrehaladni jogos kívánság és szükséges is a gyakorlat részéről. Az erdőrendezési munkákkal kapcsolatos állapotaktualizálás igen nagy értékű és sokrétű anyagot halmaz fel. Ennek az óriási tömegű információnak célszerű, gazdaságos felhasználása gyorsabbá és pontosabbá teheti a bármilyen szintű gazdasági döntést,
- a reális alapokat feltételező távlati tervezéshez olyan rendszert kell kidolgozni, amely prognosztizálja ezt a munkát hosszú időre,
- az üzemtervek információit a továbbiakban fontos lenne kibővíteni a ki-termelésre előírt faanyag méreteire és minőségére vonatkozóan. Lényeges tájékoztatás a fafajonkénti fatömeg méretcsoportos eloszlását és a minőséget érzékeltető mutatók képzése. Ezekből a faanyag felhasználhatósága megállapítható.

Az erdőrendezéssel kapcsolatban felsoroltak kutatókapacitásának létrehozása — gondolom ezzel számosan egyetértenek — ágazati országos érdek.

Az egyéb kutatásként említett témák jelentőségét szintén fontosnak ítélem gazdaságom szempontjából. A nagyon sokrétű vállalati tevékenységet sok száz változó feltétel befolyásolja. Ezek jelentős része egyidőben hat és hosszabb-rövidebb időközönként módosul. Akár a döntéselőkészítésnél, akár az elemzések különböző fázisaiban figyelembe kell, hogy kerüljenek. A bonyolult mechanizmus változásait az ember képtelen fejben megbízhatóan követni és — úrhajós nyelven szólva — a pályamódosításokat a legmegfelelőbbben elvégezni. A számítógépes megoldások, az információrendszer fejlesztése és gépesítése szükségesek a vállalati vezetés segítése és hatékonyabbá tétele vonatkozásában. E területen történtek már kutatások hivatásos kutatók, illetve intézetek részéről, de — véleményem szerint — gyorsabb ütemben kellene előrehaladni.

— A gazdaságtani kérdések szerepe állandóan nő, a piac és az ár hatásmechanizmusa, a vállalati tevékenység eredményességének növelése, az új termékek előállításának elhatározása, a különböző módon megnyilvánuló költség-

változások hatása stb. megannyi fontos szempont gazdálkodásunkban. A kutatásnak e témákban is szerepet szánunk, mert eddig is eredményesen segített bennünket.

A szakmai tájékoztatásnövelés terén jelentkező igényünk legutolsóként maradt a kutatással szembeni kérésünk felsorolásában. A különféle beosztásban dolgozó szakembereink oktatásával, képzésével és továbbképzésével összefüggő szerep jelentőségét nagynak ítélem. Úgy vélem, hogy a tudományos kutatás ezen feladata a fejlődés vonatkozásában egyáltalán nem a legutolsó a rangsorban. A kutatási eredmények közzététele, a különböző formájú publikációk megjelentetése olyan lehetőség, amelyekből merítenünk munkánk javulását illetően kézenfekvő. Viszonylag olcsó és igen hatékony gazdálkodási eszköz a tudományos eredményekben közöltek átvétele és a gyakorlatba való bevezetése. Kár, hogy az ágazati kutatás eredményeinek közlése — tájékoztató jellegű — kevesebb lehetőséggel bír a múltéhoz képest. Megfontolandónak javaslom az illetékesek felé a régihez hasonló mértékű keretek visszaállítását. Igaz ugyan az, hogy a tudományos kutatás ágazati bázisai mindenkor készek voltak dolgozóikon keresztül a szakembereink előtt szervezett tájékoztatást adni — pl. a tudományos, egyesületi tevékenység keretei között —, amelyért elismerés illeti fáradozásukat, azonban ily módon csak nagyon szerény mértékben jut szerephez a kutató készséges tájékoztató lehetősége. Természetesen továbbra is élni kívánunk — elsősorban gazdaságom számára újszerű témákban — ezzel az információs formával.

Mondanivalóm összefoglalásául:

Az országos jelentőségű és a helyi célokkal kapcsolatos kutatások egyaránt jól szolgálták a gazdaságom, az ágazat és végső fokon társadalmunk érdekeit. Megszoktuk a kutatók jelenlétét, tisztába voltunk és vagyunk azzal, hogy nélkülük előrehaladni nem lehetséges. A termelés, a gazdálkodás bonyolultsága és feladatai egyre növekszenek. Számos új szakmai terület rész jelentkezik és jut fontos szerephez. A vállalati kapacitások szűkek specializálódásra. A feladatok végrehajtása állampolgári, szocialista kötelességünk, de egyben érdekünk is, hiszen a fejlődés eredményeit a társadalom hasznosítja és ezen belül a dolgozó ember. A közösség alkotó ereje a meghatározó a fejlődésben, az a csapatmunka, amelyben résztvevők köréből nem hiányozhat a jövőben sem a tudományos kutatás munkása.

„Fiatalok az erdőgazdálkodás fejlesztéséért” pályázat technikai kategória nyertesei:

I. díj: 1500 Ft. „Ökonómia” jeligés pályamű, szerzője LAJTAI CSABÁNÉ NÉMETH ERZSÉBET, Sopron;

II. díj: 1000 Ft. „A” jeligés munka, szerzője BEZZEGH PÉTER, Budapest;

III. díj 500 Ft-os könyvtulvány. „IRISZ” jeligés pályamű, szerzője HALÁSZ LÁSZLÓ, Mátrafüred.

KUTATÁSI TERV ÉS KUTATÁSIRÁNYÍTÁS AZ ERDÉSZETI ÉS FAIPARI EGYETEMEN

Az egyetemi kutatómunka legfontosabb céljait a KB. „Tudománypolitikai irányelvei” (1972) határozza meg és foglalja össze. Ezek között hangsúlyozottan szerepel az egyetemi kutatás fő célja, nevezetesen, hogy az oktatók szerezzenek minél több tapasztalatot, új ismeretet a kutatásban az oktató-nevelő munkájuk színvonalának emelése és annak hatékonysága érdekében. Az Irányelvekben foglaltakkal együtt valljuk azt, hogy saját kutatási eredmény és élményanyag nélkül nincs színvonalas és tartalmas oktatás. Az előadásokra, gyakorlatokra való felkészülés, a jegyzetek, tankönyvek írása, — folyamatos, rendszeres és elmélyült tudományos munka nélkül nem lehetséges.

Ennek a követelménynek az Erdészeti és Faipari Egyetem ma és jogelődjei az Erdőmérnöki Főiskola, az Erdészeti Akadémia és legrégebben pedig az Erdészeti Tanintézet tanárai mindig igyekeztek eleget tenni. Már az Erdészeti Tanintézet első tanáráról feljegyezték, hogy végzett kísérleteket és kísérletei védelmére a Főkamaragrófi Hivatal intézkedését kérte. De *Wilkins* csak első volt a sorban, őt követték a többi tanárok is. Selmecen és környékén olyan kísérleti területeket alakítottak ki, amelyet még ma is számon tartanak a világ erdészeti tudósai. Hogy a tanárok milyen sikeres kutató munkát végeztek, annak az 1868-tól, a magyar nyelvű erdészeti felsőoktatás megindulásától kezdve megjelenő magyar nyelvű tankönyvek a legfőbb bizonyítékai. Csak néhány fontosabb szerzőt szeretnék említeni: *Lázár Jakab, Illés Nándor, Fekete Lajos, Széchy Zsigmond, Cséti Ottó, Sobó Jenő, Tuzson János, Blatny Tibor, Bolemann Géza, Vadas Jenő, dr. Fekete Zoltán, Róth Gyula, dr. Fehér Dániel, dr. Majer Antal, dr. Haracsi Lajos, dr. Gyórfi János, dr. Pankotai Gábor, dr. Herpay Imre, dr. Igmándy Zoltán, Szabó Dénes, dr. Gál János, dr. Káldy József, dr. Nemky Ernő, dr. Kubinszky Mihály, dr. Tompa Károly.*

Az egyetem tanárai tehát sohasem hanyagolták el a kutatást, hanem azt alapvető feladatuknak tartották, sőt annak közreadásáról is gondoskodtak. S örömmel mondhatjuk, így van ez ma is!

Az egyetem tanári kara munkaidejének egyre nagyobb hányadát fordítja kutatásra. Ma már követelmény, hogy ez az arány elérje a 32—35%-ot, különben nem tudnának megfelelni azoknak a követelményeknek, amelyek az egyetemre hárulnak az oktatás-kutatás vonatkozásában.

A továbbiakban, a kutatási feladatok és a kutatás szervezésének ismertetése előtt, néhány szót szeretnék szólni az *egyetemi kutatás profiljáról*. Ismeretes, hogy a kutatás lehet alap, alkalmazott és fejlesztő kutatás. Néhány évvel ezelőtt főleg alkalmazott és fejlesztő kutatást végzünk az egyetemen. A kutatóintézetünkkel való témaegyeztetések és az együttműködés különböző formáinak gyakorlása közben kitűnt azonban, hogy ha minden erdészeti és faipari kutatási intézmény alkalmazott, vagy fejlesztő kutatást végez és elmaradnak az alapkutatások, lassan nem lesz mire építeni az alkalmazott kutatásokat és azok elakadhatnak, vagy lelassulhatnak. Ilyen megoldások során vállalta az egyetem az erdészeti és faipari alapkutatások terén a *gazda* szerepét. Ennek megfelelően 1980-ig az alábbi témákban folynak alapkutatások a MÉM tárcaszintű kutatási főirány keretében:

- erdei ökoszisztémák vizsgálata (koordinátor Erdőműveléstan Tanszék),
- az erdészeti növénynevelés problémái (Erdőtelepítéstan Tanszék),
- a fásítások ökológiai vizsgálata (Erdőtelepítéstan Tanszék),

- a fahasználat és anyagmozgatás munkarendszereinek komplex vizsgálata (Erdészeti Szállítástani Tanszék),
- a fa korszerű felhasználása az építésben (Építéstani Tanszék),
- a faanyagok és forgácsolatok összehasonlító laboratóriumi öregítése (Mechanika-Fizika-Elektrotechnikai Tanszék).

A jövőben művelendő témák között említjük a fatermesztési eljárások korszerűsítése témából az „intenzív szaporítóanyag termelés,” valamint az „erdőművelési eljárások racionalizálása,” az „integrált erdővédelem eljárásainak vizsgálata” altémát. Az erdőgazdálkodás tervezésének fejlesztése témán belül az erdőrendezés ökonómiai optimalizálásán alapuló fejlesztését. A munkarendszerek alapvető összefüggéseinek feltárása, valamint a munkarendszerek igényeit kielégítő feltáróberendezések fejlesztése altémát. Fa és faalapanyagú anyagok, valamint szerkezetek fizikai és mechanikai, illetve reológiai vizsgálata. Épület-asztalosipari termékek modell vizsgálatai. Faipari gyártmányok kialakításához szükséges korszerű szerszámok vizsgálata és kialakítása. Korszerű építés fával. Rétegelt fatartók ragasztástechnológiai vizsgálata. 3 M módszer alkalmazása a faiparban. Mezőgazdasági nagyüzemek komplex területrendezése témákat.

Célkitűzésünk, hogy a megkezdett alapkutatót a jövőben még inkább szeretnénk kiterjeszteni. Ugyanakkor meg kell mondanunk azt is, néha nehéz éles határokat vonni az alap és alkalmazott kutatások között.

A kutatási témák másik nagy csoportja a környezetvédelmi témák, amelyek az ERTI koordinációjában „A MEM környezetvédelmi kutatásai” c. feladat részét képezik. Az egyetem egy-egy résztémának a megoldásával vesz részt a kutatásokban. Ezek közül a következő területen folynak kutatások. A környezetvédelem társadalmi kérdései. A környezet fejlesztés optimalizálása. Az emberi környezet védelmét leginkább biztosító természetes erdőfelújítási módszerek kidolgozása az erdőgazdaságban. A leginkább használt peszticidek mellékhatásainak vizsgálata. Inszekticidek és peszticidek mikrofaunái a vonatkozó hatásai vizsgálatainak eredményei. Faültetvényeken történő szennyvíz és hígtrágya elhelyezés. Intenzív vadgazdálkodás és környezetvédelmi szerepe. Délnyugat-Dunántúli szarvasvédelmi körzetek kialakítása. Zajártalmak elleni védekezés erdészeti lehetőségei.

A kutatások harmadik csoportja a diszciplináris kutatások csoportja. Ezek száma korábban 59 volt, ma 30. A cél az oktatott tananyag karbantartása, azaz megfelelő szinten tartása, ez részben saját kutatás végzésével, részben adaptáció útján lehetséges. A témák számának csökkentésére az egyes kutatások meggyorsítása és mielőbbi eredményes lezárása érdekében került sor. A befejezett témák közül is had emeljek ki néhányat. Ilyenek: a növényvédelem gépesítése, korrózióvédelem az erdészeti gépeknél, előregyártott szerkezetek alkalmazása az erdőgazdasági utak műtárgyainak építésében, természetes felújítási eljárások korszerűsítése, intenzív szaporítóanyagtermesztési eljárások, tölgyek erdővédelmi kutatása, cserfa lignin kémiai jellemzőinek vizsgálata, egyes lombos és fenyőfafajok autovegetatív szaporításának módja különböző fafajok ökológiai vizsgálata, a másodlagos fafeldolgozó ipar termelési folyamatainak elemző vizsgálata, faipari szerszámtechnika, a faanyag képlékenységgel kapcsolatos vizsgálatok, szárítási technológiák összehasonlító vizsgálata, fa és faalapanyagok, valamint szerkezetek vizsgálata, a környezetvédelemmel kapcsolatos építmények vizsgálata, nyár és akác ragasztott szerkezetek ragasztási technológiája, fahelyettesítő anyagok laboratóriumi öregítése, munkatermelékenységek növelésének tényezői.

A kutatások negyedik csoportja a külső megbízások kutatások csoportja.

A külső megbízás keretében megoldott néhány téma a következő volt: ragasztott íves akác vázszerkezet klimatikus és korroziós vizsgálata, faipari fűrészelő gépek automatikus szabályozó rendszere, a TEAG új fűrészcarnoka anyagmozgató gépeinek tervezése, ablakszerkezetek léghanggátlási számainak meghatározása, a nagykőrösi Fafeldolgozó Üzem rönttéri technológiájának elkészítése, a Quicwodd hidraulikus csemeteültetőgép vizsgálata, fehérje termelés magasabbrendű gombákkal, faalapanyagú padlószervezetek kialakítása autóbuszokhoz, húsipari szennyvizek tisztítása, elhelyezése és hasznosítása, Cegléd város kommunális vizeinek hasznosítása és elhelyezése, kocsányos tölgy fatermesztési rendszer kidolgozása, a Hernádi MgTSZ-nek tevezési alaptérkép készítése, aprítéktermelési géprendszerek modellvizsgálata, fejlesztési modell kidolgozása a Győr-Sopron megyei állami és termelőszövetkezeti tulajdonú erdőgazdaságainak integrációjára, stb.

A továbbiakban a kutatás irányításáról szeretnék szólni.

1. A kutatás irányítását közvetlenül a tudományos rektorhelyettes végzi, aki mellett Egyetemi Tudományos Tanácsa működik, mint tanácsadó szerv. A Tanács feladata a tudományos kérdésekben a tanácsadás, döntések előkészítése a kutatási feladatok, valamint a témák kialakításában, a tudományos rendezvények előkészítésében, a TDK munka koordinálása, a rendelkezésre álló pénzügyi keretek szétosztása.
2. A tárcaszintű középtávú kutatási témák koordinálását, miután több tanszék vesz részt a kutatásban a témánként létrehozott „Témabizottság” látja el. A „Témabizottság”-ok az illetékes tanszékek képviselőiből és 2–3 külső képviselőből állnak, akik a tudományos intézeteket, valamint a gyakorlatot képviselik. A Tanács szükség szerint, de évente legalább egyszer tanácskozik.

A diszciplináris kutatási témák jóváhagyására pályázat útján kerül sor. A tanszékek egy vagy két témával pályázhatnak a meghirdetett pénzügyi keret elnyerésére. A pályázatok elbírálását a Egyetemi Tudományos Tanács végzi. A pályázatok elbírálásánál az összegytemi, ezen belül oktatási és társadalmi cél minél jobb szolgálata a rendező elv. Ennek érdekében max. 30 téma elfogadására kerül sor, témánként 50–70 000 Ft évi dotáció biztosításával.

3. Szervezeti integráció

Az oktatási és kutatási feladatok magasabb szintű végzésére a rendelkezésre álló erők és eszközök koncentrálására, jobb kihasználására, korszerűbb és kevesebb számú laboratórium létrehozására, az átfedések kiküszöbölése érdekében:

- a) az Erdőhasználati- és Erdészeti Szállítástani Tanszékekből „Erdőhasználati és Erdészeti Szállítástani Tanszékcsoportot”
- b) az Erdőtelepítéstani és Erdőműveléstani, az Erdővédelemtani és Vadgazdálkodástani tanszékekből „Fatermesztéstani Tanszékcsoportot” hoztunk létre.
- c) míg a Falemezgyártástani, Bútor- és Épületasztalosipari és Fatechnológiai Tanszékek összevonásával „Gyártástechnológiai Tanszékcsoportot” 1979-ben kell létrehozni.

A Tanszékcsoportok számát a továbbiakban növelni kívánjuk, mihelyt a MÉM által már eddig jóváhagyott egységek szervezése befejeződött és valamennyi személyi, elhelyezésbeli problémák megoldásával az új rendszerű munka elkezdődött.

4. Együtműködés külső szervekkel

A kutatási eredmények növelése érdekében szoros együtműködésben dolgozunk, mintegy 14—15 témában az ERTI-vel és FAKI-val és évente szerződésben rögzítjük az együtműködés konkrét formáit.

Örvedetes, hogy az együtműködés formái jól beváltak és néhány éve zavartalan és igen eredményes ezen intézményekkel együtműködése.

Igen eredményes kutatási együtműködést bonyolítunk le néhány külföldi intézménnyel, ezek közül is kiemelem

- a drezdai Műszaki Egyetem Faipari Szekcióját,
- a drezdai Műszaki Egyetem Erdészeti Szekcióját,
- a zvoleni Erdészeti és Faipari Főiskolát,
- a varsói Mezőgazdasági Főiskolát
- a leningrádi Kirov Akadémiát.

Azt reméljük, hogy eddig tett és a jövőben még teendő intézkedések biztosítják céljaink elérését, nevezetesen a fejlett szocialista társadalom építésének élő tudománnyal való szolgálatát, hogy a tudomány az erdészetben és faiparban is egyre inkább termelőerővé váljon.

Keresztesi Béla akadémikus:

KUTATÁSIRÁNYÍTÁS AZ ERTI-BEN

Mielőtt ismertetem az Erdészeti Tudományos Intézet kutatásirányítását, szeretnék röviden kitérni az MTA *Agrártudományok Osztálya Erdészeti Bizottságának* programjára. Ebben főfeladatként az erdészeti és faipari ágazat fejlesztési koncepciójának karbantartását és továbbfejlesztését, valamint a belőle fakadó kutatási és oktatási feladatok meghatározását tűztük ki. Az ilyen újszerű program-megválasztás helyességét megerősíti a minisztertanácsnak a tudománypolitika időszerű feladatairól folyó év januárjában hozott határozata, amikor kimondja: „az MTA tudós testületei vegyenek részt a tudományos, társadalmi népgazdasági fontosságú koncepciók, tervek kialakításában, véleményezésében” vagy másutt: „fokozódjon a kutatás-fejlesztés szerepe a hosszútávú társadalmi, gazdasági célok kialakításában, a fejlődés összefüggéseinek, mellékhatásainak feltárásában, a tervezés tudományos megalapozásában”. Reméljük, az Erdészeti Bizottság 1976—78. évi munkája megfelel majd ezen tudománypolitikai célkitűzéseknek.

Rátérve a kutatásirányításra az ERTI-ben a következő tájékoztatást adhatom.

Az Intézetnek a MÉM által megszabott feladatköre az *erdőgazdálkodás rendszerszemléletű fejlesztését szolgáló komplex kutatások* folytatása, illetőleg ezek közül különösen a következők:

I. A fatermesztésben

- az erdei fafajok nemesítése és a szaporítóanyagtermesztés fejlesztése,
- a fafajok, faállományok ökológiai vizsgálata és a termőhelyek értékelése,

- az erdősítési eljárások fejlesztése,
- erdőnevelési, faállományszerkezeti és fatermési vizsgálatok,
- valamint erdővédelmi irányelvek és erdőkár-elhárítási eljárások kialakítása.

II. A műszaki fejlesztésben

- az élőfatermesztés, valamint a fakitermelés eszközeinek, gépeinek és technológiáinak a fejlesztése,
- továbbá az erdőgazdasági gépek üzemeltetésének fejlesztése, valamint új gépek és berendezések értékelő és utóvizsgálata.

III. A gazdaságtan és szervezés területén

- a fatermelés gazdaságtani vizsgálata,
- az erdőgazdasági üzem- és munkaszervezés fejlesztése,
- valamint az erdőgazdasági és faipari szervezetfejlesztés összehangolása.

IV. A környezetvédelemben

- a MÉM környezetvédelmi és génbank kutatásának koordinálása,
- valamint erdészeti környezetvédelmi kutatás.

Az előttünk álló feladatok vázolt megoszlása, a termelés változó igényei szükségessé tették az intézet belső átszervezését. Ennek érdekében MÉM intézkedés is történt, mely elrendelte az intézeti kapacitás 30⁰/₀-ának szervező intézeti profilra való átállítását. Hasonló nagyságú kapacitást tartunk célszerűnek műszaki fejlesztési kutatásokra fordítani. Ennek érdekében ez év januárjában a fatermesztési kutatásokról 6 kutatót gazdaságtani és szervezési, egyet pedig műszaki fejlesztési kutatásokra adtunk át. Zömmel fiatal kutatókat, akiknek kutatási területe még nem alakult ki, s akik az átírányítást vállalták. A kutatási kapacitás szerkezetét a felsorolt négy fő tudományterület szerint a következő adatok szemléltetik:

Év	I. Fatermesztés		II. Műszaki fejlesztés		III. Gazdaságtan és szervezés		IV. Környezetvédelem	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
kutatói kapacitás								
1977. január	46 fő	56%	19 fő	23%	16 fő	19%	2 fő	2%
1978. január	42 fő	46%	22 fő	24%	23 fő	25%	4 fő	5%
1982.		30%		30%		30%		10%

A kutatói kapacitásba bevettük a kinevezett és a szerződéses megbízások terhére alkalmazott kutatókat, valamint 0,3 kapacitással a továbbdolgozó nyugdíjas kutatókat. A szükséges további átírányítást fokozatosan hajtjuk végre, első sorban úgy, hogy a nyugdíjba menő kutatók helyett a fejlesztési kívánt területekre veszünk fel újakat.

A kutatás tartalmi továbbfejlesztése (megújítása), a kutatás és a termelés kölcsönös kapcsolatainak eredményesebbé tétele, valamint az elért eredmények gyors hasznosítása érdekében célul tűztük ki *fatermelési rendszerek* kidolgozását. Így válik lehetővé — véleményünk szerint — az erdőgazdálkodás rendszerszemléletű fejlesztését szolgáló komplex kutatások végzése. A következő fatermelési rendszerek kidolgozását tervezzük:

erdei- és lucfenyő (dr. Solymos Rezső)
kocsányostölgy és cser (dr. Kiss Rezső)
kocsánytalantölgy és cser (Béky Albert)
bükk (Mendlik Géza)
feketefenyő (Trombitás Tamás)
nyár (dr. Tóth Béla) és
akác fatermelési rendszer (dr. Szodfridt István).

A fatermelési rendszerek kutatásának irányításával dr. Solymos Rezsőt bíztuk meg.

A fatermelési rendszerek tartalmi értelmezését illetően még tart a vita. Az alapvető kérdések azonban — mint például: a biológiai és a műszaki fejlesztés összhangja; számottevő növedéfköszövény kiváló származások, nemesített fajták alkalmazásával; fejlett technológiák alapján, komplex géprendszerekkel végzett, iparszerűen szervezett munka stb. — már tisztázottak. Az is teljesen világos, hogy ilyen fatermelésről csak akkor lehet szó, ha a vállalatvezetés önként vállalja, és ha olyan erdőmérnök-brigádok alakulnak, akiknek igénye az ipari kultúra az erdőgazdasági termelésben, és akiknek örömteli passziót jelent az új technika bevezetése, a korszerű üzem- és munkaszervezés. Legyen szabad megjegyezni, hogy az iparszerű erdőgazdálkodásra való áttérés napirenden van a KGST-országokban és a nyugati államokban is. Bizonyos mértékben könnyítheti munkánkat, hogy két nyomdában levő kéziratunk „A fenyők termesztése és a fenyőfagazdálkodás”, valamint „A nyárák és fűzek termesztése” a fatermelési rendszerek szem előtt tartásával készült és így alapul szolgálhat a különböző erdőgazdasági nagytípusok kidolgozható fatermelési rendszerekhez.

A gazdasági környezethez és a termelés változó igényeihez való jobb alkalmazkodás, a szükséges kutatási rugalmasság elősegítése érdekében, folyó évben áttérünk az eredménycentrikus csoportkutatásra, a témacsoportok szerinti középtávú kutatástervezésre, témacsoportonként készítjük el a kutatási alapterveket is. A témákat ezután olyan egy vagy legfeljebb 2—3 éves feladatnak tekintjük, melynek konkrét tartalma van, és amelyről évente el kell számolni. A kialakított témacsoportok a következők:

- I. A *fatermesztésben* (dr. Járó Zoltán, dr. Pagony Hubert)
ökológia (dr. Szodfridt István, Újvári Ferenc),
nemesítés (Palotás Ferenc, Mátyás Csaba),
erdőfelújítás és -telepítés (dr. Lengyel György, Harkai Lajos),
erdőnevelés és fatermésztan (dr. Solymos Rezső, dr. Kiss Rezső),
gombabetegségek (dr. Gergáczy József),
valamint rovarkártevők (dr. Szontagh Pál).
- II. A *műszaki fejlesztésben* (dr. Szepesi László, Horváthné Lajkó Ilona)
fatermesztés-gépesítés (Vilcsék János),
fakitermelés-gépesítés (dr. Walter Ferenc),
valamint gépek üzemeltetése (Luka Barcza Bálint).
- III. A *gazdaságtan és szervezés területén* (dr. Szász Tibor)
gazdaságtan (dr. Illyés Benjamin, dr. Márkus László),
fatermesztés-szervezés (Hajdú Gábor),
valamint fakitermelés-szervezés (dr. Szász Tibor, Jablonkay Zoltán).
- IV. A *környezetvédelemben* (Bogyay János, Augusztá Gábor)
erdészeti környezetvédelem (Bogyay János).

A korábbi hosszú átfutási idejű témák a kutatás kereteinek megmerevedéséhez, a reagálóképesség csökkenéséhez, néha kényelmességhez vezettek. A saját tématervvvel, témahittel, segéderőkkel, műszerekkel rendelkező témafelelős eseteként kis intézetet igyekezett magának kialakítani, és témáját a többi témakutatástól izoláltan próbálta megoldani. A témacsoportokon belül a rövid átfutási idejű témák révén mód lesz a szellemi és anyagi kapacitást a gyakorlat által legjobban igényelt kutatásokra koncentrálni. Az ilyen koncentráció kezdeményezését elsősorban a fatermelési rendszerek felelőseitől várjuk, akik szem előtt tartva az élőfatermesztést, a fakitermelést és az értékesítést a témacsoportoktól az éves tervezés idején igényelhetik a szükséges kutatásokat. Így tulajdonképpen négy tudományterület szerint kialakított horizontális intézeti szervezetet vertikális rendszerszemléletben gondolkozó kutatók terelnek a gyakorlat igényeinek legjobban megfelelő, konkrét célra törő kutatásokra.

Valójában megpróbáljuk a két lehetséges kutatásszervezési alapforma optimális egyesítését. Ezt számottevően nehezíti a decentralizált intézeti elhelyezés (központ és 8 vidéki kísérleti állomás), szerencsére azonban az egyes állomásoknak egyre inkább egy-egy témacsoportnak megfelelő fő profilja alakul ki: Sárvár — nemesítés; Sopron — gazdaságtan; Kaposvár — szervezés; Gödöllő — nemesítés; Mátrafüred — gépesítés; Püspökladány — erdőfelújítás és -telepítés; Kecskemét — gépesítés; végül a Gépkísérleti Állomás — gépesítés.

A kutatásnak ki kell elégítenie az erdőgazdálkodás rövid és középtávú kutatási igényeit. Célszerű ezért kapcsolatot fenntartani a kutatómegrendelők, a kutatási szervezet és a potenciális eredményfelhasználók között, másképpen mondva a megrendelők, a vállalkozók és a fogyasztók között. Ebből a célból tudományterületenként bizottságot szervezünk a MÉM Erdészeti és Faipari Főosztálya, a FAGOK, valamint a megrendelő és felhasználó erdőgazdaságok szakterület szerint illetékes képviselőiből. E bizottságok évente néhány alkalommal ülnek össze, közreműködnek az éves témák kiválasztásában, a kutatás szervezésében, végrehajtásában és realizálásában. Így elérhető a témacsoport-kutatások karbantartása, ha szükséges minden évből időszzerűsítése. Így a felhasználók magukénak érezve a témákat, az eredményeket várhatóan gyorsan bevezetik majd. Ezt a megrendelő-kutató-felhasználó kapcsolatot *párbeszédéses módszernek* is nevezik, s legfőbb előnyének tartják a célra orientált, rugalmas, gyakorlatias kutatás lehetővé tételét. A kifejtettekre gyakorlatában is vannak jó példák, főként a MÉM, a FAGOK és egyes erdő- és fafeldolgozó gazdaságok — elsősorban a Fakombinát, a Délalföldi, a Kiskunsági és a Somogyi EFAG — által adott megbízásos kutatásokban. Nagy örömeinkre szolgál, hogy a párbeszédben gyakran a megbízó szervek vezetői is részt vesznek, megokolják a témaválasztást, figyelemmel kísérik az előrehaladást és kutatóinkkal megvitatják az elért eredményeket. Ezeknek a párbeszédeknek nagy, pozitív hatása van az egész intézeti kutatásra.

Helyreigazítás

Januári lapszámunk 29. oldalán a két képlet helytelenül került közlésre. A helyes forma:

$$\text{az oldal felső részén} \quad P_t = \frac{Q}{L + \frac{a}{P_t}} \quad \text{középpütt} \quad S = \frac{\Delta F}{\frac{\Delta P_t}{n}}$$

A KUTATÁSI TERV ÉS KUTATÁSIRÁNYÍTÁS A FAIPARI KUTATÓ INTÉZETBEN

A rendelkezésre álló fa komplex hasznosítása népgazdaságunk egyik legégetőbb kérdése. Nemcsak arról van szó, hogy a jelenlegi ipari gyakorlatban maximális kihatásra törekedjünk, hanem arról, hogy az eddig ipari termelésbe nem vont 3,5 millió köbméter erdei választékot (főleg vékonyfát), illetve a hagyományos ipari feldolgozás során keletkező hulladékot magas értékű terméké dolgozzuk fel. Ezt megoldani csupán több ágazat (cellulóz, vegyipar, mezőgazdaság) összehangolt kooperatív tevékenységével lehet, az eddig iparilag nem hasznosított faanyagot csak így lehet a népgazdaság vérkeringésébe bevonni. Tekintettel a több ágazatot érintő fejlesztési feladatra, fokozatosan országos programmá kell kiépíteni a megvalósítást elősegítő kutatómunkát, és eredményeinek ipari megvalósítását.

Most is e cél érdekében munkálkodunk, s jelentősebb feladataink a következő témacsoportokban foglalhatók össze:

- az elsődleges faipar szerkezetének további korszerűsítése;
- a kibocsátott termékek készülttségének fokozása;
- a fakitermelés és a fafeldolgozás hulladékanyagainak mechanikai, kémiai és biológiai hasznosítása;
- a fatakarakosság és a fahelyettesítés lehetőségeinek további kutatása;
- az ágazat és a termelő egységek számítógépes irányításának előkészítése;
- az országos normaalapok kidolgozása és fejlesztése, valamint szervezési kutatás a termelékenység fokozása érdekében.

E jelentősebb kutatási irányok mellett foglalkoznunk kell az iparfejlesztési eredmények értékelésével, a termékszerkezet korszerűsítésével és általában a fafeldolgozás napi problémáival.

Feladatainkat a kutató-fejlesztő bázisok összehangolt munkájával és sok területen nemzetközi együttműködésben kell megoldanunk. Bedolgozunk az Erdészeti Tudományos Intézet koordinálta munka- és üzemszervezési feladatba, több témába vonjuk be az Erdészeti- és Faipari Egyetem szakembereit. Egyre növekvő mértékben támaszkodunk a Budapesti Műszaki Egyetem fémipari és vegyész szakembereire, a Közgazdasági Egyetemre és a Vegyipari Számítástechnikai Központra. Számos középtávú témán dolgozunk a KGST Faipari Állandó Munkacsoport, „A fa nyersanyagok komplex hasznosítása” című koordinációs központ, valamint több kétoldali együttműködési szerződés keretében. A nemzetközi együttműködésben folyó kutatásokban több olyan jellegű, amelynek célja a távlati fagazdaság fejlesztési feladatok megoldása. Hogy csak egyet említsük: a lézersugárnak a famegmunkálásban történő alkalmazása 8—10 éven belül egyes területeken ipari gyakorlattá válhat.

Jelentős feladatokat kell megoldanunk a másodlagos fafeldolgozás területén is. Az épületasztalosiparral szemben támasztott igények szükségessé teszik új-típusú nyílászáró szerkezetek kidolgozását, és ehhez magaskészültsgű, lapszerű alapanyagra van szükség. Ezt az új alapanyagot az elsődleges faiparnak kell megtermelnie. Ugyancsak az elsődleges faipar feladata az építőipar számára kidolgozni és előállítani azokat a lemez- és lapféleségeket, amelyek alkalmazásával jelentős fenyőmegtakarítás érhető el.

Állandó feladatunk, hogy a hasznosítható eredményeket mielőbb bevezessük a gyakorlatba. Ehhez nyújt jó segítséget számunkra számos szocialista együttműködési szerződés, főhatóságunk és a FAGOK támogatása. Az új, széleskörű

területet felölelő, sok szakma együttműködését megkívánó feladatokat a nemzetközi és hazai intézmények együttműködésén túl, az Intézeten belüli teljes együttműködés kell hogy biztosítsa. A kutatások vitelében egyre nagyobb szerep jut a hosszabb távra, vagy időszakosan létrehozott teameknek. Az egyes szakterületek pontosan ütemezett együttműködése a részfeladatok szükség szerinti idejű talákozása, jelentősen gyorsítja a kitűzött cél elérését.

Egyre célirányosabbá válik a kutatás beszámolósi rendszere is. Ennek érdekében főhatóságunk ez évben is jelentős lépést tett egyrészt a munkák megalapozásának és folyamatos figyelemmel kísérésének, másrészt az eredmények mielőbbi hasznosítása terén.

Munkánkkal az V. ötéves terv középtávú feladataiban előírt időarányos célokat elértük. Bízom abban, hogy a Szekció Ülésen elhangzó referátumok a szakembereknek áttekintést adnak a fontosabb eredményekről és ezek hozzásegítik vállalataikat napi vagy távlati problémáik megoldásához. Ezzel is elő kívánjuk segíteni pártunk tudománypolitikai irányelveinek mind teljesebb megvalósulását.

Dr. Nagy Emil:

A VADBIOLÓGIAI KUTATÁS PROGRAMJA

A vadbiológiai kutatások programja igazodik a hazai vadgazdálkodás sajátos helyzetéhez. A magyar vad minősége és mennyisége világviszonylatban elismert. A trófeás nagyvadjaink tartós világrekordjai, apróvadjaink telepítésre alkalmas értékmérő tulajdonságai, és az utóbbi években elért, egyedülálló fácánállomány-sűrűségünk, méltán vívta ki a nemzetközi elismerést.

A magyar vadgazdálkodás a hazai sportigények kielégítése mellett, jelentős gazdasági tényező lett. Európában a legnagyobb élő és löttvad exporttal, és elismerten a legkiterjedtebb vadászati turizmussal rendelkezünk. Vadkereskedelmi Vállalatunk évi vadexport bevétele meghaladja a 30 millió dollárt, s a külkereskedelmi prognózis hosszú távon is perspektivikusnak ígérkezik. Vadgazdálkodásunk az elmúlt két évtizedben jelentős szerkezeti és szervezeti változásokon ment át. A változások meghatározója a vad élőhelyén, a mezőgazdasági és erdőgazdasági területeken bekövetkezett nagyüzemi, intenzív művelés és gazdálkodási tevékenységgel áll összefüggésben. Vadgazdálkodásunk igazodva az élőhelyi viszonyokhoz átalakult, és ma már nagyüzemi méretekben, intenzív tenyészéstéchnológiai elemekkel gazdagodva tevékenykedik.

A vadbiológiai kutatásnak a múltban is jelentős szerepe volt, de napjainkban nélkülözhetetlen. A kutatás a nagyüzemi vadgazdálkodás műszaki fejlesztésének egyik sarkalatos tényezője, mely hozzájárul a hazai vadtenyésztés minőségi és mennyiségi eredményeinek fejlesztéséhez és nem utolsósorban vadgazdálkodásunk versenyképességének biztosításához. Vadbiológiai kutatásunk az elmúlt időszakban jelentős támogatásban és fejlesztésben részesült. A IV. ötéves terv időszakában 1972-ben kezdődött az első integrált vadbiológiai kutatás: „a vadgazdálkodás komplex fejlesztésének kutatása”. Ebben a kutatási tevékenységben a Telki Vadbiológiai Állomás a nagyvadtenyésztési, vadegészségügyi és a

közgazdasági kutatásokat végzi, a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem az ökológiai kutatások irányítója, az Erdészeti Tudományos Intézet a vadkárelhárítással összefüggő kutatásokban vesz részt, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem az apróvadtenyésztési kutatásokat végzi, valamint irányítja a komplex kutatási programot.

A vadgazdálkodás komplex kutatása már az elmúlt időszakban is jelentős elméleti és gyakorlati eredményt hozott. Az V. ötéves terv időszakára elsődlegesen a vadgazdálkodási ágazat igényeihez alkalmazkodó, olyan alap- és alkalmazott kutatásokat valamint adaptációs tevékenységet tervezünk, mely szolgálja a vadgazdálkodás műszaki fejlesztésének igényeit.

A Vadbiológiai Kutatást Irányító Programbizottságunk az 1977-ben megjelent tudománypolitikai irányelvek és időszerű feladatok szellemében irányítja a kutatási munkát. A kutatási program elsődlegesen veszi figyelembe a népgazdasági és vadgazdasági érdekeket. Főbb célkitűzéseink a következők: Az élőhely ökológiai változásainak a vadpopulációkra gyakorolt hatásának vizsgálata. Az erdő megváltozott szerepe és hatása a vadgazdálkodásra. A termelési rendszerek által alkalmazott intenzív eljárások hatása a vadgazdálkodásra. Művelés alól kivont területek vadgazdálkodási hasznosítása, környezet- és faunavédelem korszerű rendszerének kidolgozása a vadtenyésztésben. Minőségi értékmérők növelése. A differenciált vadgazdálkodás elméleti és gyakorlati módszerének kidolgozása, az ökológiai tényezők figyelembevételével. A biológiai egyensúly és az ideális üzem nagyság meghatározása. Az intenzív vadtenyésztés technológiai módszerének fejlesztése. Vadlétszámbecslés, eltartóképesség, állományszabályzás elveinek és módszereinek meghatározása. A nagyüzemi vadgazdálkodás tervezési, vezetési és ökonómiai rendszerének a kidolgozása.

Főbb adaptációs célkitűzéseink a biológiai alap kutatásokban a funkcionális anatómia, az etológia és a területén elért eredmények, szaporodásbiológia az alkalmazott kutatások területén, a vadtakarmányozás és a vadkárelhárításban elért eredmények felhasználása.

Az 1978—80-as években a vadbiológia komplex kutatása keretében a következő feladatok megoldására vállalkozunk:

A nagyvaddal kapcsolatos kutatásokon belül, kiemelten kívánunk foglalkozni az őzgazdálkodás kérdésével, a szarvaspopulációk vizsgálatával, valamint a gyulai dámállomány helyzetével. A zárt rendszerű vadaskerti nagyvadtenyésztés és -tartás, technológiai módszereivel. A nagyvadfajok magartartás-módszertani vizsgálataival, valamint a nagyvadfajok élőbefogásának korszerű módszereivel. A természetvédelmi témán belül a génkészlet védelmével, és a túzok állományvédelmével foglalkozunk.

Az apróvadtenyésztési kutatásokon belül kiemelten kezeljük a mezei nyúl, a fogoly és vadrécetenyésztés kérdését. Foglalkozunk továbbá a fácantenyésztés fejlesztésével és az eredményes állományhasznosítás kérdésével is. Különösen az immobilizálással történő élőfácán-befogással.

A vadegészségügyi kutatások keretében foglalkozunk a nagy és apróvadtenyésztés állategészségügyi technológiájának kérdésével. Az ökológiai kutatások az új rendszerű monokulturális, mező- és erdőgazdálkodási formáknak a vadra gyakorolt hatását vizsgálja. Foglalkozik a vadfajok ökológiai igényeivel és a vadászterületek vadeltartóképesség növelésével. Programunkban szerepel a hazánkban nem honos új vadfajok honosításának megkísérlése is, így a vadpulyka és a vörös fogoly. Kiemelt feladatnak tekintjük a vadkárok csökkentésére irányuló kutatásokat. A vázolt kutatási tevékenység mellett nagy súlyt helyezünk a korábban elért új kutatási eredményeink bevezetésére és gondozására.

Szakmai kapcsolatunkat a különböző vadgazdálkodó üzemekkel bővíteni kívánjuk, így az állami és vadásztársasági területeken egyaránt. Továbbá a MAVAD Vállalattal is együtt kívánunk tevékenykedni. Az új kutatási eredmények közzétételére minden lehetőséget fel kívánunk használni. Jelentős feladatnak tekintjük a vadbiológiai oktatás anyagának fejlesztését, egyetemi, szakmérnöki, technikus és szakmunkásképzésben egyaránt.

A vadbiológiai problémák megoldásában egyetemi, szakmérnöki és doktori témák kidolgozására nyújtunk lehetőséget.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a jövő vadgazdálkodása egyre nagyobb mértékben az ember irányító tevékenységének függvényévé válik. Az ember szerepe, felelőssége egyre nagyobb mértékben fokozódik, mely meghatározza az életközösségek sorsát és vadgazdálkodásunk további alakulásának helyzetét.

Doklea István:

ERDŐRENDEZÉSI KUTATÁS ÉS FEJLESZTÉS AZ ÁEMI-BEN

Az Állami Erdőrendezősegek Műszaki Irodája (ÁEMI) megalakulásakor feladatai között szerepelt az erdőrendezősegek részére történő, csak központosítva ellátható szolgáltatások nyújtása (pl. fotogrammetriai termékek, zöldövezeti tervigények kielégítése, erdőrendezési módszerek fejlesztése, különös tekintettel a számítógépes információrendszerek kidolgozására. Nem szerepelt feladataink között viszont a kutatás. A fejlesztési feladatok szinte áttekinthetetlenül nagyok voltak, így irodánk a korai szakaszban szinte nem is gondolhatott arra, hogy kutatással bármilyen kis mértékben is foglalkozzék. Fejlesztési feladatainkat is mérlegelnünk, rangsorolnunk kellett. Az első szárnypróbálgatások ideje a hatvanas évek közepére nyúlik vissza.

Az akkori kísérleti munkák tapasztalatai szolgáltak alapul az új „Üzemtervi Útmutató” elkészítéséhez, melyet főhatóságunk 1970-ben adott ki. Ezzel új üzemtervezési ciklus indult, amelyben változott az üzemterv belső tartalma, és egyben géppel is feldolgozhatóvá vált. Szinte egy időben a fejlesztések megindításával rá kellett jönnünk, hogy nem sikerült megállnunk az általunk kijelölt határvonalon. Rákényszerültünk a kutatásra-fejlesztésre is mind számítástechnikai, mind erdőrendezési vonalon, mert ha valaki fejleszt, nem lehet nem kutatni. Milyen indokok, adottságok kényszerítettek kutatásra is bennünket? — Elsőnek kell említeni a személyi adottságokat. Irodánknál már az indulásnál tehetséges, jól felkészült fejlesztőkkel rendelkezünk. Igyekeztünk a továbbképzéshez is megadni a lehetőségeket. Korán rájöttünk, hogy erdész szakembereink kiképzése a számítástechnika használatára járhatóbb út, és nem megfordítva. Ez a gárda alkalmas arra, hogy a fejlesztés során jelentkező problémák közül észrevegye, melyek azok, amelyek tudományos vizsgálatot igényelnek. Az eredményes kutatásnak ez az egyik legfontosabb alapfeltétele. Más kérdés az, hogy egy ilyen bázis automatikusan ambicionálja azt is, hogy a nagyon sürgősen szükséges, kis munkát igénylő kutatást menetközben meg is oldja.

Bizonyos jellegű munkák sürgőssége volt a második körülmény, amely az ÁEMI-t kutatásra kényszerítette. Nagymérvű fejlesztés során többször reked meg a haladás, mert előre nem látott tudományos probléma merül fel. A szervezett tudomány kapacitása gondosan tervezett és évekre kimerített. A megoldás így vagy késedelmet szenved, vagy a probléma felmerülésének helyén és idején kell megoldani. Több ízben csupán az időtényező volt az, amely kutatási jellegű tevékenységre kényszerítette Irodánkat.

Harmadszor az erdőrendezés fogalomkörének interdiszciplináris jellege is kényszerített alkalmi kutatásokra. Az erdőrendezésnek önálló kutatási ágként való felfogásáról lehet vitatkozni. Az azonban vitathatatlan, hogy a beépülő, önállóan elismert tárgyak és tudományok bármennyire is alkotóelemei az erdőrendezésnek, bőségesen van olyan probléma, amely csak erdőrendezéseként jelentkezik, azaz csakis erdőrendezési kutatás keretében oldható meg. Ezeket a fehér foltokat az ÁEMI kellett, hogy kutasson és a közeljövőben sem lehet másként.

A kutatás, fejlesztés eredményei szinte azonnal bevezetésre kerültek és a gyakorlatot szolgálták. Ez a pozitív része a dolognak, a felhasználás szempontjából az ideális hasznosítás esete. A negatív hatás ott jelentkezett, hogy Irodánk nem lévén kutatóhely, hiszen elsőrendű feladatunk a termelés, a kifejlesztett témákat üzemszerűen alkalmaznunk kellett és erre is létszámot biztosítanunk. Így az eredmények birtokában az addigi fejlesztői erőnket meg kellett osztanunk a kifejlesztett témák alkalmazása és a további kutatásfejlesztés között.

Nem volt mentes fejlesztőgárdánk maximalista igényektől sem. Volt olyan vélemény, amely az erdőrendezés információrendszerének létrehozását már a kezdeti években csak egy sok-sok milliót igénylő számítóközponttal, és hozzátartozó — ne is mondjuk ki — létszámmal tudta elképzelni. Meg vagyok győződve, hogy a kezdeti elindulás körüli nehézségek után (a számítógépmegismerés, szervezetkialakítás, beiskolázás stb.) az elképzelt apparátus már jól működne. De arról nem, hogy az elért eredmények hozták volna azt a pluszt a mai eredményekkel szemben, amit a beruházások, létszám-biztosítás stb. felémésztett volna. Így az idegen gépek igénybevételének formáját választottuk. Sok gondot jelentett a meghatározott időre történő gépóra igénylés, a különböző gépek különböző programnyelvigénye, a más-más számítástechnikai szakemberrel való együttműködés és így tovább. De ennek is volt pozitív oldala. Fejlesztőink szakmai látóköre kitágult, sok géptípust ismertek meg, sok tapasztalatot szereztek. Ennek eredménye, hogy nyugodt lelkiismerettel mertük vállalni az R-20 számítógép installálását. A gép tavaly májustól szinte próbaüzemelés nélkül, októbertől pedig kétműszakos munkaidőben üzemel. Az üzemeltetésre 14 főt az erdőrendezési szervezet adott át számunkra.

Így jelenleg a számítógép kétműszakos üzemeltetését 18 fő, a kis adatrögzítő egység üzemeltetését 7 fő látja el. A számítástechnika alkalmazásával 10 fő foglalkozik. Számba véve eddigi minimális létszámunkkal elért eredményeinket és a kialakult helyzetünket, amely szerint:

- az üzemterv és tartozékainak gépi feldolgozása folyamatos;
 - az 1976. január 1-i aktualizált adattár elkészült;
 - az R-20 számítógép rendelkezésre áll;
 - az ÁSZSZ számítógépével kalkulálhatunk;
 - a számítástechnika területén eddig kiépített kapcsolataink megvannak;
- tehát ezek birtokában, valamint pártunk és kormányunk tudománypolitikai határozatának szem előtt tartásával a jövőbeni feladataink a következő nagy témák köré csoportosulnak:

- tovább kell folytatni és ki kell alakítani a teljes erdőrendezési információrendszert és létrehozni az erdőállomány adatbázisát;
- minden segítséget — gépórában, számítástechnikai szakemberek közreműködésében — meg kell adni a vállalati információrendszer kialakításához;
- a két rendszer kialakítása után szoros együttműködésben a FAGOK-kal ki kell dolgozni az ágazati információrendszert, és létrehozni az ágazati adatbankot;
- az elért eredményeket menetközben a legfelsőbb irányítás, a vállalatok, az intézmények részére, elsősorban a középtávú és éves tervek készítéséhez (vállalatok vonatkozásában) hozzáférhetővé kell tenni;
- térképkészítés terén be kell hoznunk lemaradásunkat, ami a térkép különböző fajtáit, a korszerű nyomdai kivitelezést, a színes nyomás lehetőségét illeti.

Az erdőrendezés igénye a kutatási eredményekre a vázolt feladatok sikeres végrehajtása érdekében egyre növekszik. Mivel kifejezetten erdőrendezési kutatás Magyarországon jelenleg nincs, kényszerűen az ÁEMI-nek kell minden erdőrendezési tudományos munkát koordinálnia. Ugyanakkor az üzemi kutatásra is nagyobb szükség lesz, mint valaha. Ebben a vonatkozásban az erdőrendezőségekre számítunk a legnagyobb mértékben, ugyanúgy, ahogy az eddig elért eredményekben is odaadó munkájuknak sokat köszönhetünk. Mindennek az a következménye, hogy az ÁEMI-nél a fejlesztő-kutató apparátust megerősíteni szükséges. Szükségesnek tartjuk egy kutatási terv összeállítását, amely az előrelátható és a nagyobb munkával járó kutatási témákat számba venné, s a megoldásra vonatkozó ajánlásokat tartalmazná. A kutatómunka tényleges elvégzésénél okvetlenül élni kellene az egy-egy feladat megoldására kijelölt munkacsoport alkalmazásával, amelyekben különböző intézmények alkalmazottai vehetnének részt.

Az erdőrendezésben bekövetkezett és a jövőre tervezett fejlődés megnehezíti a tárgy egyetemi oktatását. A Tanszék és a gyakorlat szoros kapcsolata előfeltétele annak, hogy az egyetemről kijövő fiatalok azonnal munkába állíthatók, számítástechnikához is értő üzemtervezők legyenek. E kapcsolat legcélszerűbben úgy valósulhat meg, ha a Tanszék részt vesz az erdőrendezési kutató és fejlesztő tevékenységben. Ez egyben az oktatás színvonalának fenntartását, emelését is biztosítja.

Természetesen az erdőrendezési kutatások orozslánrészét az ERTI-nek kellene végeznie. Úgy gondoljuk, mindenképpen szükséges a kutatóbázis ottani erősítése, egyidejűleg meg kell lenni a módját annak is, hogy a kutatási programban az erdőrendezés igényei nagyobb hangsúlyt kaphassanak.

Erdésztechnikust keres felvételre a Hajdúszoboszlói Állami Gazdaság.
Jelentkezés: részletes önéletrajzzal vagy személyesen, a gazdaság személyzeti vezetőjénél.

Cím: 4201 Hajdúszoboszló; Postafiók 20.

TÍZ ÉV VADGAZDÁLKODÁSA ÉS A VADÁSZAT TÁVLATI TERVEZÉSE

Dr. Tóth Sándor:

A vadgazdálkodás első hosszú távú terve 1979-ben jár le. Időszerű számvevő-tést készíteni a végrehajtásról és a tények alapján kell megfogalmazni az újabb időszak fontosabb feladatait. Az 1969-ben készült 10 éves terv arra épült, hogy a 60-as évek derekán megértek a feltételek a vadászat hosszabb távú társadalmi, szakmai, gazdasági programjának meghatározásához. A vadászterületek 1967-es bérbé adásakor kialakultak a vadgazdálkodás állami és egyesületi arányai. Az irányítási rendszer kialakuló elvei, a felhalmozott szakmai tapasztalatok, gazdasági alapok, a készülő Vadászati Világkiállítás a figyelmet a tervezőmunka fejlesztésére irányították.

Gazdasági téren feladat volt a vadászterületek potenciális lehetőségének hasznosítása, az adott élőhelyen a legnagyobb hozamot, minőséget eredményező állomány fenntartása — elviselhető vadkárok mellett. Előtérbe kerültek a vadgazdálkodás anyagi megalapozását szolgáló fejlesztések, különösen az apróvadtenyésztés és a trófeaminőség javítása. Kiemelt feladat volt a vadászat exportorientációjának fejlesztése. A gazdasági feladatok végrehajtásának alapkérdése volt a közös érdekeltségi elvek keresése a vadászat, valamint a mező- és erdőgazdálkodás között. Terveztük a vadászlétszám növelését a végrehajtott fejlesztések bázisán, fokozottan kívánva eleget tenni a sport, a szociális-üdülési igények kielégítésének. Maradékalkalun eleget kellett tennünk a vadászattal szemben támasztott természetvédelmi követelményeknek; minőségfejlesztés, állományóvás, egyes vadfajok szigorú védelme, élőhely-gazdálkodás, rezervátumok fenntartása stb. vonatkozásában. Hogyan tettünk eleget a feladatoknak? A fejlesztés eredményét az 1. és 2. táblázatban mutatom be. A növekvő vadállomány arra utal, hogy a vadászterületek minél nagyobb benépesítése állami és társasági területeken egyaránt tendenciaként érvényesült. A terítékadatok azonban a potenciális lehetőségektől messze elmaradnak.

Szarvasnál csak 1971-ben értük el a 33%-os letermelést, amely elfogadható becslés esetén elegendő az állomány stabilizálásához, illetve a legnagyobb hozamok biztosításához. A becslés pontatlanságára utal viszont az a tény, hogy a lelövés arányának 48%-ig emelt szintje is csak a becsült állomány szinten tartásához volt elegendő, de a kívánt csökkenés nem következett be. Magyarán az utalhat erre egyrészt a szaporulat alábecsülése (gyakorlatunkban 100 tehénre 60—70 megmaradó borjút számolunk), másrészt a sutavad állományának magasabb szintje. Az 1971—75. évek átlagában 15 000 a becsült tehénállomány. Ennek a szaporulata még 80—90%-os arány mellett is legfeljebb 13 500 borjút. De 18 000 az éves teríték. Mondjuk 90%-os szaporulat mellett ezt 20 000 tehén tudja produkálni. Nyugodtan juthatunk tehát arra a következtetésre, hogy a szarvasállomány csökkentéséhez, egyben vadászterületeink jobb hasznosításához még nagyobb teríték a cél, természetesen differenciáltan, az adott vadászterület lehetőségeihez mérten!

A nagyvadállomány alakulása és a lelövés vadfajonként

Vadfaj	Év			
	1967	1968	1969	1970
Szarvasállomány	21 800	24 900	29 600	32 600
lelövés	5 600	6 800	8 100	9 100
lelövés az állomány%-ban	26%	27	27	28
Őzállomány	107 500	108 600	136 100	141 200
lelövés	12 000	13 000	18 200	19 600
lelövés az állomány%-ban ...	11	12	13	14
Vaddisznóállomány	12 200	13 000	13 700	15 700
lelövés	7 000	8 200	7 300	9 000
lelövés az állomány%-ban ...	57	63	53	57
Dámállomány	1 580	1 800	2 200	2 400
lelövés	350	400	390	660
lelövés az állomány%-ban ...	22	22	18	28
Muflonállomány	1 740	2 000	2 600	2 300
lelövés	200	250	300	160
lelövés az állomány%-ban ...	11	12	12	7

Év						
1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
36 000	38 600	38 600	39 100	38 600	37 600	38 200
11 900	14 400	16 000	15 400	16 500	18 000	19 157
33	37	41	39	43	48	50
148 800	163 400	163 200	173 200	177 600	184 400	185 500
25 900	29 400	45 100	40 800	54 300	59 700	62 065
17	18	28	24	31	32	33
16 500	17 000	17 000	17 000	16 600	18 100	18 600
12 100	14 000	14 300	12 900	14 050	17 150	18 902
73	82	84	76	84	95	100
2 600	3 100	3 100	3 400	4 200	4 700	4 550
470	760	1 200	960	1 420	1 710	2 143
18	24	39	28	34	36	47
2 400	2 700	2 700	3 200	4 300	4 300	4 900
130	140	400	390	584	827	898
5	5	15	12	14	19	18

Őzállományunk tíz év alatt csaknem megkétszereződött. A lelövés %-ait nézve ez természetes folyamat. Becsült sutaállományunk 1973—1977 között 75—80 ezer. Még 100%-os szaporulat mellett is legalább akkora terítéket kellene elérnünk az állomány szinten tartásához, lényegesen nagyobbat a kívánt csökkentés eléréséhez. Az őzteríték potenciális lehetőségeit jobban kell hasznosítanunk mind az állomány minősége, mind a bevételek fokozása érdekében.

Az apróvadállomány és a lelövés vadfajonként

Vadfaj	Év		
	1967	1976	1977
fácánállomány	1 060 000	2 360 000	2 340 000
lelövés	228 000	1 024 000	1 208 000
lelövés az állomány %-ában	22	43	51
fogolyállomány	562 000	628 000	488 000
lelövés	25 000	41 000	31 900
lelövés az állomány %-ában	4	6,5	6,6
nyúlállomány	974 000	1 016 000	978 000
lelövés	269 000	298 000	294 000
lelövés az állomány %-ában	28	29	30

Igen érdekesek a *vaddisznó* terítékadatai. 84%-os teríték mellett (1975) tovább nőtt a becsült állomány. 1977-ben értük el a 100%-ot. Nemzetközi vonatkozásban is ez a teríték az, ahol az állomány további növekedése megáll. A csökkentéshez erőteljesebben kell a folyó évi szaporulatba nyúlni (legalább 60%-ig). Nem térek ki a *dám* és a *muflon* terítékek elemzésére, a számok önmagukért beszélnek. A „terítéket” fokozottabban kellene előbefogással növelni a hazai telepítések és az export iránt megnyilvánuló érdeklődés kielégítésére.

Fácánállományunk növelésében, a vadászterületek hozamainak nagy szóródása mellett is teljesítettük a tervünket. Ebben természetesen, a mesterséges tenyésztés játszotta a fő szerepet. Míg 1969-ben 250 ezer fácánt és 6000 foglyot tenyésztettünk, 1977-ben már 1233 ezer fácáncsibét és mintegy 40 ezer foglyot neveltünk. Irreális volt a *nyúl* és a *fogoly* állománynövelési terve, de azt hiszem, hogy a szinten tartással is elégedettek lehetünk. Sajnos a fogolyállomány 1977-ben erősen csökkent.

Messzemenően tettünk eleget az exportorientációjú fejlesztésnek. A folyó áron számolt MAVAD árbevételek az 1970. évi 368 millió forintról 1976-ra 926 millióra emelkedtek, 1977-ben a dollárbevétel meghaladta a 25 milliót, forintban az egymilliárdot; és mindezt úgy hajtottuk végre, hogy közben nem csökkent az egy vadászra eső teríték, illetve nőtt a vadászok létszáma. Jól szemlélteti az exportorientációt a 3. táblázat. Figyelemre méltó, hogy az elejtett szarvas trófeasúlya 77%-ban 7 kg alatti, ami fontos a selejtező vadászatok bevételeinek fokozása érdekében. Ez ellen szól a trófeaárak súlyozott átlaga: 7 kg alatt trófeánként 1300 DM, 7 kg felett 6000 DM a bevétel. Nem lényegtelen következtetés tehát, hogy a vadászterület kezelője kisebb egyedszámú, jobb minőségű trófeát adó populációk fenntartásában érdekelt. Ezek a gazdálkodás fontosabb pozitív vonásai. A fejlesztés negatív szerepéről később beszéllek.

Bérvadászattal elejtett vad (1976, db)*

Vadfaj	Összes lelövés	Az összesből		Az összes teríték %-ában
		állami	vadásztársasági	
szarvas	2 230	1 550	680	12,4
dám	100	90	10	7,1
őz	5 080	2 080	3 000	8,4
mufflon	130	120	10	18,5
vaddisznó	1 830	1 470	360	11,0
mezei nyúl	6 070	2 270	3 800	2,0
fácán	96 000	45 400	50 600	9,6
vadkacsa	22 600**	20 200	2 400	15,6

*A terítéket 8 000 fő bérvadász érte el.

**90%-ban nevelt kacsa

Mit tettünk a vadászsport és a természetvédelem érdekében? A vadászok létszáma, a terveknek megfelelően az 1967. évi 21 ezerről 1977-ben kerekén 28 ezerre nőtt a vadászterületek változatlan 82⁰/₀-os társasági és 18⁰/₀-os állami aránya mellett. Nőtt a vadásztársaságokban a munkások és a fiatalok aránya, emelkedett a vadászok szakmai műveltsége, etikai színvonala. A vadállomány bemutatott fejlődése önmagában a természetvédelemről szól. Az elmúlt tíz évre esik a vadászati célú erdőkezelés bevezetése, ami azt jelenti, hogy összes erdőterületünk 2⁰/₀-a kizárólagos vadászati célt szolgál és 3,5⁰/₀-a speciális erdő- és vadgazdaság céljára kijelölt erdő. A vadászati rendeltetést az erdőgazdasági üzemtervek rögzítik. Teljes védelem alá helyeztük a tűzokat, létrehoztuk a dévaványai tűzokvédelmi körzetet, szigorúan védett területek kijelölésével, tilalmi időkkel és a vadászati módok korlátozásával teszünk eleget a vízi- és a vonulóvad-védelmi kötelezettségünknek. Jogszabályi védelmet biztosítunk több veszélyeztetett szörmés és szárnyas ragadozónknak stb. Mindezek mellett hadd emeljem ki vadállományunk minőségének töretlen javulását, amit a 4. táblázattal szemléltetnek. A trófeaminőségre jellemző, hogy

4. táblázat

Az érmes trófeák száma az Országos és a Megyei Trófeabíráló Bizottságok adatai alapján (db).

Vadfaj	Év				
	1967	1970	1972	1974	1976
zarvas összes bemutatott	1 000	2 700	3 509	4 324	5 506
arany	64	117	160	195	278
ezüst	246	417	495	544	685
bronz	163	584	972	841	958
összes érmes	473	1 118	1 447	1 580	1 921
Őz összes bemutatott ...		6 090	8 568	12 562	19 262
arany		116	145	183	222
ezüst		183	301	383	518
bronz		249	334	499	691
összes érmes		548	780	1 064	1 434

A mező- és az erdőgazdasági vadkárok alakulása (millió Ft)

	1969	1972	1974	1976
Mezőgazdasági károk	29,3	58,3	60,1	60,1
Erdőgazdasági károk	11,7	27,0	34,9	30,1
Összes becsült kár	41,0	85,3	95,0	90,2

1871-től 1959-ig összesen 1492 érmes szarvastrófeát tartunk nyilván, a következő tíz évben 1969-ig 3065 érmes szarvastrófeát zsákmányoltunk. Most csaknem egy év alatt ennyi az érmes trófea. Mindezt a mező- és erdőgazdálkodás intenzív fejlesztése mellett értük el. Sem mennyiségi, sem minőségi vonatkozásban nincs okunk pesszimizmusra. A vadgazdálkodás eredményei cáfolják azokat a nézeteket, amelyek a vad életfeltételeinek megszűnéséről szólnak. A tervszerű és korszerűsödő vadgazdálkodás a vadászzsákmány megkettőszereződését eredményezte.

Az elkönnyelhető kétségtelen sikerek mellett azt is vizsgálnunk kell, hogy mik a fejlesztés ésszerűségi határai, mekkorák ennek az anyagi terhei. Néhány fontosabbnak ítélt szempontra, elsősorban a vadkárokra térek ki. A mező- és az erdőgazdaságban ez az 5. táblázat szerint alakult. Első következtetés, hogy az utóbbi években nem nőttek a károk, kisebb mértékű csökkenés is tapasztalható. Tehát az erőteljesebb állományszabályozás hatása érezhető. A károk viszonylag magas szintje mellett pozitívan kell értékelnünk ezek stabilizálódását, mert közben az is tény, hogy a károsításnak kitett területek tíz év alatt rendkívül megnöttek. Csupán új erdőt 250 ezer hektárt telepítettünk, ami magyarázza a nyúl és az őzkárok emelkedését. A szarvas okozta károkból nem kis szerepe van annak, hogy 1965-től 1976-ig 9500 hektárról kerekén 17 500 hektárra nőtt a véghasználati terület, bruttó fakitermelésünk 4,5 millió m³-ról 6,9 millióra emelkedett, a felújításokban, telepítésekben előtérbe került a fenyvesítés. 1971-től 1975-ig a fenyő legalacsonyabb aránya 36%, a legmagasabb 57% volt a telepítések fajösszetételében. És mindez a szarvas legjobb élőhelyein! A zalai telepítésekben 1968-ban a fenyő aránya 17% volt, 1976-ban 43%, Vasban a megfelelő arány 27% és 52%. A sorban 27–27%-kal szerepel a Balatonfelvidék és Borsod, 29%-kal a Mátrai gazdaság. Hasonló a kép az 1976. évi 4000 hektáros erdőszerkezet átalakítással. Cser, akác, gyertyán után a fenyő aránya 42,3%. Mindezek mellett lényegesen csökkent a vadkárrelhárításra fordított összeg. Saját alapból minimális a kerítésépítés, nem kellő hatékonyságú a kárrelhárítás egyéb módja stb.

Más oldalról érdekes képet ad a vadfajok szerepe a károkozásban. Az 1977. évi mennyiségi károk 42,8%-át a szarvas, 24%-át az őz, 10,6%-át a vaddisznó, 17,6%-át a nyúl és mindössze 5%-át okozta egyéb vadfaj. Nyilvánvaló az őz és a nyúl (üreginyúl) növekvő szerepe, amely előrevetíti a teendőket is. Meglepően magas a vaddisznó károkozása, ami mellett nem mehetünk el, különösen akkor, ha részben e károsítással magyarázzuk a természetes felújulás területének csökkenését. 1965-ben magról újítottuk fel az összes kötelezettség 25,2%-át, 1976-ban ez csupán 11%. Ha figyelembe vesszük a magtermő évek hiányát, a pocokinváziót stb., akkor sem tagadhatjuk a vaddisznókárokat. Az 1971. évi mennyiségi károkat illetően a következő adatok állnak rendelkezésünkre. A szarvas 60%, a disznó 6%, az őz 18%, a nyúl 13%, egyéb vadfajok 3% kárt okoz-

tak. E számok tükrében is nyilvánvaló az összefüggés a vadlétszám alakulása és az okozott károk, illetve ez utóbbiak és az állományszabályozás terén tett intézkedések között. A témakör zárásaként még egy összehasonlító számsort nézzünk meg. A mennyiségi vadkár fafajonként a következőképpen alakult 1971-ben és 1977-ben. Kemény lomb állományokban 37%, illetve 35,5%, lágy lomb állományokban 44% és 32,7%, fenyőben 19% és 31,9%. A tendencia ugyanaz, mint a fentiekben. A károk zöme a fenyőtelepítésekben keletkezett, lényegesen csökkent a lágy lombban és többé-kevésbé szinten maradt a kemény lomb telepítésekben.

Csábító lehetőség további elemzést végezni. Teljesen azonos tendenciát mutat azonban a minőségi károk alakulása. A vadfajok szerepe a károkozás e fajtájában. Talán annyit hadd emeljek még ki, hogy a minőségi kárral érintett terület 5600 hektár és előidézője egyenlő nagyságrend mellett 90%-ban a szarvas és az őz. Nincs azonban adat arra, hogy a kárral érintett területen milyen mértékű: pl. csak egyes törzsekre, a törzsek nem több, mint egyharmadára, vagy ennél nagyobb hányadára terjed ki, hogy mennyire jelentkezik egymás mellett régi és az új károsítás, mennyire megbízhatóak a felvételek stb. Nyilván nem késhet a vadkárbecslési útmutató kiadása, amely egységes szemléletű értékelést tenne lehetővé.

A vadgazdálkodás *távlati tervezésének* fontosabb feladatait az alábbiakban próbálom összegezni. Általános elvként elmondhatjuk, hogy a vadászterületek kezelőitől el kell várni a megbízható állománybecslést és a vadászati üzemtervek, valamint az éves lövési tervek erre épülő összeállítását. Különösen vonatkozik ez a szaporulat becslésének tudományos megalapozottságára. Tíz év vadgazdálkodásának eredménye bizonyítja, hogy *a vadállomány indokolatlan óvása nem szolgálja a vadászterületek hozamának kívánt növelését, komoly anyagi veszteségeket jelent* a terület kezelőjének kieső húsértékben, minőségben, vadkárokban, takarmányozási költségekben stb.

Az erdő- és a vadgazdálkodás összehangolásának alapkérdése, hogy az érdekeltek a vadtartás korszerű módszereinek alkalmazásával tegyék ökológiailag elviselhetővé a vad életfunkcióiból eredő károsításokat, illetve megalapozott számítással döntsenek, ha ezt a vadgazdálkodás különleges érdeke kívánja, a gazdaságilag elviselhető vadállomány fenntartása mellett. A vadkárok keletkezésében nem elhanyagolható szerepet játszik a fafajpolitika, a véghasználati területek növekedése, a vágásfelújítási és az erdőnevelési kötelezettségek emelkedése. Fokozott összhangot kell teremteni a vágás- és felújítástervezés, az ápoló-vágások tervezése, valamint a vadgazdálkodás között. A vadkárok becslésének módszertana az egységes szemléletet biztosító kiadása az erdő- és vadgazdálkodás összehangolásának fontos kérdése. Ebben lehet megfogalmazni a kárelhárítás elvárható komplex intézkedéseit. Az erdő—vad összhangját elő kell segíteni a két terület jogszabályainak, szabályozórendszerének tökéletesítésével is. Szorosabb kapcsolatot kell biztosítani az erdészeti és a vadgazdálkodási üzemtervek között.

A vadtenyésztés és a tervszerű vadgazdálkodás lehetőséget adott a gazdasági alapok megszilárdítására. Ebben sem elhanyagolható az apróvadtenyésztés felfutása. Semmivel sem magyarázható azonban a fácán alacsony letermelési %-a. Csak 1977-ben érték el az 51%-os visszatermelést, amely az elfogadható minimum. Ebben szerepet játszik a fácányúk vadászatának engedélyezése. A jövőben fontos feladat az apróvadtenyésztés mellett a teríték tervezése. A vadászat exportorientációja gazdasági szempontból alapvető. A bérvadászattal értékesített vad alacsony %-a nem sérti a hazai vadászat érdekeit. Több figyel-

met kell fordítani vadászterületeink potenciális lehetőségeiből eredő löttvad-exportra, a nagyterítékes apróvad vadászatokra, a keresővadászatokra stb. Nagy lehetőségek rejlenek az apróvad-gazdálkodás fejlesztésében, a mesterséges tenyésztés hatékonyságának növelésében. Ma 56 ezer fácán törzsállomány mellett az egy tyúkra eső kibocsátás csupán 12 csibe!

Adott a lehetőség a 100 hektár vadászterületre eső árbevételek emelésére. 1977-ben a legjobb vadásztársasági területen 31 307 Ft, a leggyengébben 694 Ft árbevétel érték el. A területhasznosítás ilyen mértékű szélsőségeit szervezési intézkedésekkel, a szakmai színvonal emelésével, figyelemmel, szükség esetén megfelelő szankciókkal kell felszámolni. A vadállomány passzív kezelése a természetvédelmi érdekek ellen is hat. Aktív állományszabályozással kell összehangot teremteni a természetvédelem és a vadászat között is a vadászterületen élő populációk minőségének, trófeaértékének fenntartása, növelése mellett. Több figyelmet kell fordítani a szörmés és szárnyas kártevőre, adott élőhelyen játszott szerepére, állományszabályozására.

A vadászterületek rendeltetését üzemtervek határozzák meg. Fokozottan kell érvényt szerezni a rendeltetés szerinti hasznosításnak, a gazdasági szabályozók és érdekeltégi rendszerek ennek megfelelő alkalmazásának.

ÚJ MINŐSÍTETT, DÍSZÍTŐÉRTÉKŰ NYÁRFAJTA

Az Országos Mezőgazdasági Fajtaminősítő Tanács 1977 őszi ülésén ismét foglalkozott erdészeti növényfajta minősítésével. Az eddig minősített fajtákból álló nyár alapszortiment — amelynek tagjai elsősorban fatömeghozam szempontjából jelentősek — most, egy díszítőértékű fajtával bővült.

Az Erdészeti Tudományos Intézetben belül végzett folyamatos és igen jelentős nemesítési munka tette ezúttal is lehetővé az Alsónémediből származó *Populus alba* és Kanadából származó *Populus grandidentata* mesterséges keresztezéséből származó fajhibrid, a *Populus alba* × *Populus grandidentata* H-422 'Favorit' néven bejelentett nyárfajta minősítését.

A minősítés során a fajtajelölt *Populus alba* × *grandidentata* 'Favorit' néven előzetesen elismert fajta fokozatot kapott.

Bejelentő intézmény: Erdészeti Tudományos Intézet.

Nemesítésében részt vett: dr. Kopecky Ferenc, dr. Keresztesi Béla és dr. Járó Zoltán által vezetett munkaközösség.

Indokolás: A hímivarú fajtajelölt kiemelkedik tájesztétikai jelentőségével, park- és útfásításra való alkalmasságával. Emellett a Kunpeszéri fehéryanárhoz képest több, felhasználható fatömeget is fejleszt. Koronán átmenő, hengeres törzs, világosszürke sima kéreg és finom oldalágak jellemzik, ezáltal az ágleszakadás veszélye nagymértékben csökken. A szélsőséges termőhelyviszonyok között is kiemelkedő ellenállást mutatót rovar- és gombakárosítókkal szemben. Gyors növekedése miatt, aránylag rövid idő alatt biztosít funkcióképes védő- és díszítőértékű növényzetet.

Zsombor Ferenc

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Rovatvezető: Király Pál

Az OEE elnöksége értesíti a tagságot, hogy augusztus 4-én de. 9 órai kezdettel rendezi meg Pécsen, az Orvostudományi Egyetem aulájában

1978. évi rendes közgyűlését.

A közgyűléshez csatlakozóan, annak szakmai programjaként a MEM Erdészeti és Fapari Főosztálya, a Fagazdasági Vállalatok Országos Központja, a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság közreműködésével augusztus 4-én du. a bolyi csemetekertben, augusztus 5-én Zengővárnok térségében tartja a

VII. Fagazdasági Műszaki Napot.

A közgyűlés tárgysorozatóról és a Műszaki Nap programjáról, valamint a részvétellel kapcsolatos tudnivalókról az OEE helyi csoport titkárai adnak felvilágosítást. A két-napos rendezvényt a Mecseki EFAG (7601 Pécs, Pf. 179., Rét u. 8.) bonyolítja. A vándorgyűlésen való részvételi jelentkezés — a korábbi két év gyakorlatától eltérően — az OEE helyi csoportok titkárainak közreműködésével és útján történik.

Egyesületünk elnöksége 1977. február hó 21-én DR. MADAS ANDRÁS elnökletével ülést tartott. Első napirendi pontként megvitatta DR. KERESZTESI BÉLA akadémikus, AZ ERDŐ szerkesztője előterjesztését egyesületi szaklapunk helyzetéről.

A szerkesztő bizottság, az eddigiekhez hasonlóan, igyekezett a lapban a Szövetség és az Egyesület által megszabott követelményeknek eleget tenni. Gondot fordított a külföldi kutatási eredmények megismertetésére, foglalkozott a szűk keresztmetszetek feltárásával, munka- és üzemszervezési kérdésekkel, a szakoktatás fejlesztésével. Támogatta a termelőszövetkezeti erdőgazdálkodás fejlesztését, a majorfásítást. Legeredményesebb törekvése volt a szakma legfontosabb kérdésében, a technika-váltásban való közreműködés. Az 1976-ban e tárgyban rendezett kerekasztal-megbeszélés jelentősen mozgósította a szakembereket.

Az, hogy a törekvések mennyire voltak eredményesek, már nem egészen a szerkesztő bizottságon múlott. Az ERDŐ-nek hivatásos újságírói nincsenek. Az alkalmi szakírókra megfelelő módon hatni kevésbé lehet. Ezek önként egyre ritkábban jelentkeznek, különösen az üzem, a gyakorlat részéről. A cikktoborzás a szerkesztő bizottsági tagoknak egyre nagyobb gondot okoz. Még szakmánk legjobbjai is mind kevésbé élnek a nagy áldozatokkal fenntartott lap adta közlési lehetőséggel, mind kevésbé érzik szükségesnek gondolataikat, tapasztalataikat közreadni. Átmenetileg segíti a szerkesztést a tudományos évkönyvek beszüntetése. Kizárólag tudományos eredmények közreadásával azonban nem elégíthetjük ki az olvasót. Ismételten fel kell ébreszteni a gyakorlatban dolgozók legjobbjainak írói ambícióit is.

Az elmúlt két évben állandósult gond a megjelenés elhúzódnása. Továbbra is egymásfél hónapos késéssel kell számolnunk. Mindezek ellenére igyekszik a bizottság kielégíteni a követelményeket.

Az előterjesztést követő vitában számos, megértésről, rokonszenvről tanúskodó javaslat hangzott el azzal, hogy az elnökség a legmesszebbmenően kívánja segíteni a szerkesztő bizottság munkáját. A vitában DR. MADAS ANDRÁS, DR. SALI EMIL, DR. KERESZTESI BÉLA, RAKONCZAY ZOLTÁN, BALÁZS ISTVÁN, VARGA BÉLA, ERDŐS LÁSZLÓ, NÉMETH ANDRÁS, KÁRÁLL JÁNOS, PAULIK ISTVÁN, DR. CSONTOS GYULA, GÁSPÁR-HANTOS GÉZA, VÁNYAI SÁNDOR, BEDÓ TIBOR vett részt.

Második napirendi pontként RIEDL GYULA adott tájékoztatást az 1977. évi külföldi utak hasznosításáról.

Az elnökség a külföldi kiküldetések hasznosításának eredményesebbé tételére módosítási javaslatokat fogadott el. A vitában részt vett DR. MADAS ANDRÁS, KIRÁLY PÁL, DR. HERPAY IMRE, DR. ÉBLI GYÖRGY, DR. PANKOTAI GÁBOR, DR. SÜTŐ TÓ LÁSZLÓ (MEM), HALÁSZ ALADÁR, RIEDL GYULA, FILA JÓZSEF.

Ezt követően ismét RIEDL GYULA jelentését hallgatta meg az elnökség az OEE helyi csoportjainak 1977. évi működéséről a statisztika tükrében. A 35 helyi csoport 1977. évi legfőbb egyesületi feladatait az új Erdőtörvény elkészítésének; az erdőgazdaság perspektivikus népgazdasági jelentősége ismertetésének; a majorfásításoknak, mint az erdészet V. ötéves tervi kiemelt feladatainak; az Erdők Napja megrendezésének; az V. ötéves terv végrehajtásának; a szociális jellegű munkálkodásnak a társadalmi munka eszközeivel való segítése határozta meg.

Ezekre a feladatokra szervezett 40 ankéton, szimpozionon, tanácskozáson; 285 előadáson, vitadélutánon és klubnapon; 19 filmvetítésen; 222 szakmai tanulmányúton, tapasztalatcserén és szakmai bemutaton; 71 munkabizottsági ülésen; 152 szervezeti ülésen, összesen 789 rendezvényen 24 554 fő részvételével vitatták meg a tennivalókat, mintegy 5600 hozzászólással segítve az országos és helyi megoldásokat.

Jelentős eredménynek tekinthető, hogy a 285 előadásból (amelyből 86 előadást egyesületünk központi előadói tartottak), 199 előadást részben központi, részben helyi előadókkal már a területen, erdészetekben, üzemekben, közel a termeléshez és a tagság zöméhez szerveztek.

Különösen hasznosnak és eredményesnek ítélték a helyi szakmai kérdések, problémák megoldásán dolgozó munkabizottságok. E téren példamutatóan működött a győri, kecskeméti, mátrafüredi, nagykanizsai, nyíregyházi, pápai, pilisi, szegedi, szombathelyi, Veszprémi MN, ERTI, ERDÉRT, Budapest MN, Erdőrendezői helyi csoport.

Az elhangzott előadások 28%-a biológiai, 23%-a műszaki, 29%-a közgazdasági és 20%-a egyéb fagazdaság-politikai jellegű témakört ölelt fel.

A fagazdaság és a vele kapcsolatos szakterületeken dolgozó szakemberek kapcsolatainak erősítését szolgálta a MTESZ-en belül társegyesületekkel közösen szervezett 32 rendezvény.

Az információszerezés, tájékozódás és tájékoztatás hatékonyabbá tételét szakembereink bulgáriai, csehszlovákiai, mongóliai, ausztriai, jugoszláviai, norvégiai, afrikai tanulmányúttal összefüggő élménybeszámoló növelte, több ezer diakép vetítésével.

Helyi csoportjaink különösen nagy aktivitással vettek részt az új Erdőtörvény előkészítő munkálataiban javaslataikkal, valamint a majorfásítások tervezési és kivitelezési munkáiban.

A fiatal szakemberekkel való foglalkozás terén külön is említést érdemlő munkát fejtett ki Eger, Sopron, Szeged azzal, hogy rendezvényeikbe bevonták az erdészeti tanintézetek növendékeit.

Helyi csoportjaink szorgalmazták a taglétszám növelését is. Taglétszámunk 1977. december 31-én 5706 fő volt.

A jelentés végül megemlékezett az 1977. évi debreceni, nagyon jól szervezett közgyűlésünk megrendezéséről, elsősorban a Felső-Tiszai EFAG, továbbá a debreceni és nyíregyházi csoport pontos, magas szinten végzett, elismerést kiváltott munkájáról.

A részleteiben, csoportonként is feldolgozott adatok lehetővé tették annak megállapítását, hogy helyi csoportjaink közül az átlagosnál eredményesebb munkát végzett: Balassagyarmat, Debrecen, Eger, Gyula, Kaposvár, Kecskemét, Keszthely, Mátrafüred, Nagykanizsa, Visegrád, Sopron, Szeged, Szombathely, ERTI, ERDÉRT.

Az elnökség a jelentést jóváhagyólag tudomásul vette. Ezt követően az elnökség KIRÁLY PÁL főtájtár előterjesztése alapján folyó ügyeket tárgyalta.

*

Az ifjúsági bizottság ülésén megbeszéltek a bizottság kapcsolatainak kiszélesítését más társadalmi szervezetekkel (Hazafias Népfront, KISZ, Úttörőszövetség), majd kialakították a Fásítási Hónap és az Erdők Napja országos megrendezésével kapcsolatos közreműködésük feladatait.

A helyi csoportok életéből

A győri csoport filmvetítéssel egybekötött összejövetelén KÁRÁLL JÁNOS-nak, a helyi csoport elnökének bevezetője után a tagság megtekintette az „Erdé-

szeti Műszaki Napok 1977” c. filmet, amely szorosan kapcsolódott a következő előadáshoz. DR. MAROSVÖLGYI BÉLA előadásából áttekintést kaptak a mező- és

erdőgazdaságok gépparkja karbantartásának helyzetétől országos összehasonlításban. Az előadó részletesen kifejtette, hogy a gépek hatékonyabb működését, kihasználtságának fokozását miként segíti elő: a rendszeres karbantartás, gondozás; a karbantartás és a termelés jobb kapcsolata; a karbantartás jobb ellátottsága, műszerezettsége; a jól szervezett, korszerű javítószolgálat; a tartalékgépek.

*

A kecskeméti csoport vezetőségi ülésen foglalkozott a vadászati törvény téziseinek, a módosítástervezet elkészítésének kérdéseivel. A tagság véleményének, javaslatainak feldolgozására munkabizottságot hívtak életre, amelynek vezetője MARSCHALL TAMÁS, tagjai MIHÁLYKA TIBOR, HORVÁTH ZOLTÁN, NAGY LAJOS. A javaslat beérkezett az OEE központjába.

A csoport Kecskeméten és Kiskőrösön klubnapot tartott. Ezen SIPOS SÁNDOR titkár 300 diakép vetítésével beszámolt az elmúlt időszakban lezajlott néhány egyesületi rendezvényről, hazai és külföldi tanulmányútról.

*

A mátrafüredi csoport tanulmányút keretében Budapesten megismerkedett az ÁEMI Számítógép Laboratóriumának munkájával FADGYAS KÁLMÁN vezetésével. Az adatfeldolgozó R-20 típusú számítógépét TÓTH MIKLÓS ÁEMI osztályvezető és MOCSKONYI ZSIGMOND csoportvezető mutatta be. A résztvevők elsősorban a munkafolyamatokkal, az előforduló nehézségekkel, gondokkal és a már jól bevált programokkal ismerkedtek meg.

*

A soproni csoport „Erdészkerületek feladatai, fejlesztésük tendenciái” témakörben kerekasztal-konferenciát rendezett. A vitaülést DR. SZÁSZ TIBOR tudományos főosztályvezető vezette. Előadást tartott TIBAY GYÖRGY tudományos munkatárs. Felkért hozzászóló DR. SOMKUTI ELEMÉR tanszékvezető egyetemi tanár és NÉMETH FERENC munkaügyi vezető volt. Sok hozzászólás volt és érdemleges vita alakult ki, amely jelentősen segíti a Tanulmányi Erdőgazdaságban a kerületvezetők művezetéséről a szakosított vezetésre való átállás elkezdését.

A csoport vezetőségi ülésen vitatta meg a vadászati törvény módosítására vonatkozó egyesületi javaslat tennivalóit.

A szegedi csoport a Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola kollégiumának kultúrtermében taggyűlést tartott. Az elnöklő ANTAL MIHÁLY megnyitója után VIDA LÁSZLÓ titkár részletesen beszámolt a csoport 1977. évi munkájáról, rendezvényeiről, bizottsági tevékenységeiről és azok eredményeiről. FEKETE GYULA főtitkárhelyettes az OEE elnöksége nevében köszöntötte a taggyűlést. Elismeréssel szöjt a csoport munkájáról azzal, hogy a csoport is vállalon szerepet a magyar erdőgazdálkodás koncepcióinak folyamatos kialakításában, azok megvalósításában. Kiemelte a különböző munkabizottságok érdemi munkáját, majd a 30, illetve 20 éves folyamatos egyesületi tagsággal rendelkező tagoknak meleg szavak kíséretében átadta a törzsgárdajelvényeket.

*

A tatabányai csoport a tatabányai erdészethnél szakmai bemutatót rendezett. Ezen DR. CSESZNAK ELEMÉR az erdőművelés szabályozó rendszeréről tartott előadást, különös tekintettel a tisztítások, törzskiválasztó gyéritések szakszerűségére, a gyakorlati végrehajtásra, a gazdaságosságra. DR. HERPAY IMRE a gyéritésben történő aprítéktermelés kapcsán elemzően és gyakorlati módon foglalkozott a szervezés kérdéseivel. Végül a helyszíni bemutatón MORBARK 12 típusú géppel törzskiválasztó gyéritésben végzett erdeiapríték-termelést tekintették meg a résztvevők BARTH SÁNDOR és ELMER NÁNDOR vezetésével.

*

A szakmai továbbképzés keretében a helyi csoportoknál a következő előadásokat tartották:

<i>Balassagyarmaton</i>	DR. BONDOR ANTAL „A fagazdaság időszerű fejlesztési kérdései”,
<i>Kapuvárott</i>	DR. CSESZNAK ELEMÉR „Erdőnevelés kevesebb munkával”,
<i>Nagykanizsán</i>	DR. VÁRHELYI ISTVÁN „A termelékenység, hatékonyság és annak elemzése”,
<i>Pápán</i>	NAGY GYULA CSABA „Erdészvadász-szemmel Tanzániában” címmel.

Nyugdíjazás

Több évtizedes szolgálat után nyugalom-ba vonult HIBBEY ALBERT erdőmérnök, az Országos Vízügyi Hivatal főmérnöke, Egyesületünk országos választmányának tagja; NEMES JÓZSEF erdőgazda, a MEDOSZ erdészeti szakosztályvezetője, Egyesületünk elnökségének tagja; DR. SZEDERJEI ÁKOS erdőmérnök, a Fővárosi Állat- és Növénykert főigazgatója.

*

Halálozás

JÁKÓY ENDRE gyémántdiplomás erdőmérnök életének 89. évében Balatonalmádban elhunyt. Nagy részvét mellett Veszprémben temették.

Életének 76. évében, Budapesten elhunyt MESTYANEK ISTVÁN erdőmérnök.

VÉSSEY EDE mikológus, aranyérmes, kiváló feltaláló, a Mikológiai és Faanyagvédelmi Társaság hosszú időn át volt vezetőségi tagja, a faanyagvédelem jeles szakértője Budapesten, 67. életévében elhunyt.

Hosszú szenvedés után, életének 49. évében elhunyt GYÖRKI ATTILA erdőmérnök, egyesületünk budakeszi helyi csoportjának alapító tagja, hosszú időn át volt titkára, majd elnöke. Hamvait a Budavideki Állami Erdő- és Vadgazdaság halottjaként a Budakeszi Járási Pártbizottság és Tanács VB által létesített díszsírhelyen nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra.

*

Új tagfelvétel

KOVÁCS BARNA erdőszelvénytechnikus, Berettyóújfalu; KÁLDY JÓZSEF erdőmérnök, Pécs; SZILÁGYI KÁROLY gépészmérnök, Pécs; TÓTH LÁSZLÓ erdőmérnök, Kisvaszar; BOGNÁR LÁSZLÓ erdőszelvénytechnikus, Kisvaszar; LAKATOS LÁSZLÓ erdőmérnök, Sásd; PRIOL GYÖRGY erdőszelvénytechnikus, Sásd; SAS IMRE OTTÓ erdőszelvénytechnikus, Feked; TÓTH FERENC erdőszelvénytechnikus, Hetvehely; VARGA LÁSZLÓ erdőmérnök, Mohács; SZALAY GÁBOR erdőmérnök, Budapest; HEGYI JÁNOS erdőszelvénytechnikus,

Budapest; VIDA LAJOS agrármérnök, Győr; BALOGH KÁROLY CSABA erdőszelvénytechnikus, Varsány; KÖSIK LÁSZLÓ erdőszelvénytechnikus, Nagybörzsöny; SZIRMAI LÁSZLÓ erdőszelvénytechnikus, Sajókápolna, ifj. TÓTH ISTVÁN erdőszelvénytechnikus, Ragály; HEGEDŰS IMRE erdőmérnök, Sajókápolna; POGÁNY ISTVÁN erdőszelvénytechnikus, Varbó; KOMÁROMY ANDORNÉ SZILVAY ANNA közgazdasági technikus, Budapest; SZENTIVÁNYI IMRE erdőmérnök, Budaörs; DR. BOGYAI ISTVÁN jogász, Budapest; VÉGVÁRI ANDRÁS gépészmérnök, Kecskemét; MAGYAR ANDRÁS ny. erdőszelvénytechnikus, Szeged; SIMON ISTVÁN nyugdíjas, Kecskemét; GALAMBOS NÁNDORNÉ mérlegképes könyvelő, Kecskemét; GERGELICS LÁSZLÓ villamos üzemmérnök, Érd; KATONA LÁSZLÓ erdőszelvénytechnikus, Biri; SZABÓ MIKLÓS erdőszelvénytechnikus, Tiszavasvári; CZIRJÁK GYÖRGY faipari technikus, Nyíradony; FEKETE GYÖRGY BÉLA erdőmérnök, Nyíracsad; NEMES SÁNDOR szakmunkás, Berettyóújfalu; ANTAL ISTVÁN erdőszelvénytechnikus, Berettyóújfalu; SZÁRAZ LÁSZLÓ erdőszelvénytechnikus, Kenderes; S. TÓTH LÁSZLÓ erdőszelvénytechnikus, Karcag; HORVÁTH ZOLTÁN erdőszelvénytechnikus, Szolnok; KOLOH IMRE gépipari technikus, Endrőd; LAJKÓ LÁSZLÓ faipari technikus, Szajol; MÁDAI GYÖRGY művezető, Tiszafüred; VARGA JÓZSEF osztályvezető, Nagykőrös; VARGA IMRE faipari mérnök, Nagykőrös; BAÁR ISTVÁN erdőszelvénytechnikus, Nyáregyháza; BÁRÁNY LÁSZLÓ erdőszelvénytechnikus, Tápióbszék; HÁZI JÁNOS erdőszelvénytechnikus, Tiszabó; BENEDEK ZOLTÁN faipari mérnök, Nagykőrös; GOMBÁS ISTVÁNNÉ ÁRVAY GABRIELLA erdőmérnök, Szolnok; MOHÁCSI ISTVÁN MÁV műszaki főfelügyelő, Mátrafüred; KOVÁCS ENDRE erdőszelvénytechnikus, Mikófalva; SCHMIDT ZOLTÁN erdőmérnök, Eger; NAGY LAJOS mezőgazdasági technikus, Nagyvisnyó; KOZMÁRI JÓZSEF gépészmérnök, Gyöngyös; DR. BÍRÓ LAJOS erdőmérnök-mérnök-közgazdász, Eger; BORCVÁN GÉZA elektrotechnikus, Mátrafüred; DEÁK LÁSZLÓ gépipari technikus, Gyöngyöshalász; JAKAB ISTVÁN erdőszelvénytechnikus, Gyöngyös.

AZ ERDŐ szerkesztő bizottsága: Vezető: Keresztesi Béla akadémikus, Budapest, főmunkatárs: Jérome René, Budapest; Tagok: Balázs István, Budapest; Boldizsár Antal, Miskolc; Botos Géza, Debrecen; Büttner Gyula, Visegrád; Deák István, Tamási; Dobay Pál, Visegrád; Erdős László, Budapest; dr. Firtos Oszkár, Sopron; Gáspár Hantos Géza, Budapest; Hatler Rudolf, Szentbalázs; dr. Herpai Imre, Sopron; Jahn Ferenc, Eger; dr. Járó Zoltán, Budapest; dr. Káldy József, Sopron; Keszthelyi István, Budapest; Király Pál, Budapest; dr. Kiss Rezső, Budapest; dr. Madas András, Budapest; Mándik Béla, Budapest; Murányi János, Budapest; Rácz Antal, Budapest; dr. Sali Emil, Budapest; dr. Solyomos Rezső, Budapest; dr. Speer Norbert, Budapest; Stádel Károly, Győr; Szegedi András, Szolnok; dr. Tóth Sándor, Budapest; dr. Varga Ferenc, Sopron; Vida László, Szeged; Vörösmarty Zoltán, Oroslány.

